

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

RADYO TELEVİZYON

**AVRUPA SİNEMALARI
213GİM138**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	5
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	6
1. FRANSIZ SİNEMASI	6
1.1. Fransa’da Sinemanın Gelişimi	6
1.1.1. Öncü Akımlar ve Sinemacılar	6
1.1.2. Şiirsel Gerçekçilik (Şairane Gerçekçilik).....	8
1.2. Yeni Dalga Akımı	10
1.2.1. İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Fransız Sineması	10
1.2.2. Yeni Dalga Kuramı	11
1.2.3. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Diğer Akımlar ve Gelişmeler.....	17
1.3. Günümüzde Fransız Sineması	18
UYGULAMA FAALİYETİ.....	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	22
2. İNGİLİZ SİNEMASI	22
2.1. İngiltere’de Sinemanın İlk Yılları	22
2.2. Kota Kanunları	23
2.3. İngiliz Belge Okulu	23
2.4. Hollywood ve İngiliz Sineması	26
2.5. Günümüzde İngiltere Sineması	27
UYGULAMA FAALİYETİ.....	30
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	31
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	32
3. ALMANYA SİNEMASI.....	32
3.1. Almanya’da Sinemanın Öncüleri	32
3.2. Alman Dışavurumculuğu	34
3.2.1. Friedrich Murnau.....	35
3.2.2. Fritz Lang (1890–1976)	36
3.3. Nazi Almanyasında Sinema	38
3.4. Yeni Alman Sineması.....	39
3.4.1. Herzog ve Sineması.....	39
UYGULAMA FAALİYETİ.....	41
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	41
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	43
4. İTALYA’DA SİNEMANIN DOĞUŞ VE GELİŞİMİ.....	43
4.1. İtalya’da Sinemanın İlk Yılları.....	43
4.2. Mussolini Döneminde Sinema	44
4.3. Dünya Savaşı Sonrası Sinema ve Yeni Gerçekçilik Akımı	45
4.3.1. Roberto Rossellini (1906–1977)	46

4.3.2. Vittorio de Sica (1901–1974).....	46
4.3.3. Luchino Visconti (1906–1976)	48
4.4. 1960’dan Günümüze İtalyan Sineması ve Yönetmenler.....	49
4.4.1. Federico Fellini	49
UYGULAMA FAALİYETİ.....	50
MODÜL DEĞERLENDİRME	50

AÇIKLAMALAR

KOD	213GIM138
ALAN	Radyo- Televizyon
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Avrupa Sinemaları
MODÜLÜN TANIMI	Bu modül ile gerekli ortam sağlandığında Avrupa ülkelerinden Fransız, İngiliz, Alman ve İtalyan sinemalarının temel özelliklerini analiz etmekle ilgili bilgi ve becerileri kazanabileceksiniz.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Sinemanın Doğuşu ve Amerikan Sineması modüllerini almış olmak
YETERLİK	Avrupa ülkelerinden Fransız, İngiliz, Alman ve İtalyan sinemalarının temel özelliklerini analiz edebilmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Avrupa ülkelerinden Fransız, İngiliz, Alman ve İtalyan sinemalarını temel özellikleriyle analiz edebileceksiniz. Amaçlar: gerekli ortam sağlandığında, <ol style="list-style-type: none">1. Fransız sinemasının doğuşundan günümüze kadar geçirdiği aşamaları, önemli akımları, yönetmenler ve oyuncularıyla birlikte analiz edebileceksiniz.2. İngiliz sinemasının doğuşundan günümüze kadar geçirdiği aşamaları, önemli akımları, yönetmenler ve oyuncularıyla birlikte analiz edebileceksiniz.3. Alman sinemasının doğuşundan günümüze kadar geçirdiği aşamaları, önemli akımları, yönetmen ve oyuncularıyla birlikte analiz edebileceksiniz.4. İtalyan sinemasının doğuşundan günümüze kadar geçirdiği aşamaları, önemli akımları, yönetmenler ve oyuncularıyla birlikte genel özelliklerini analiz edebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Bilgisayar ve projeksiyon cihazı bulunan tam donanımlı atölye ve laboratuvar ortamı, çekim platoları Kaynak yayınlar, DVD ve VCD filmler, örnek programlar, tepegöz, projeksiyon, bilgisayar ve donanımları, senaryo metin örnekleri vb. sağlanmalıdır.

**ÖLÇME VE
DEĞERLENDİRME**

Her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendi kendinizi değerlendireceksiniz.
Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (uygulama, soru-
cevap) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız
bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bu modül sonunda edineceğiniz bilgi ve beceriler ile Avrupa sinemalarından, Fransız, İngiliz, Alman ve İtalyan sinemalarını, özelliklerini, önemli yönetmen ve oyuncularını tanımanız sizler için çok yararlı olacaktır.

Sinema alanında değişik dönemlerde değişik ülkelerde birçok farklı anlayış ortaya çıkmıştır. Sinemanın popüler bir sanat olarak kitlelere ulaşma ve etkileme gücü ortadadır. Sinema sanatında ortaya çıkan her anlayış, getirdiği yenilik ve farklılıkların gücü oranında giderek tüm dünya sinemasını etkileyen akımlara dönüşmüşlerdir. Sinema toplumdaki değişimlerden etkilenmiş aynı zamanda diğer sanat dallarında meydana gelen değişimlerden de etkilenmeye devam etmiştir.

1960'ların Yeni Dalgası, özellikle Alain Resnais'in filmleri edebiyatta ortaya çıkan Yeni roman akımıyla yakın bir etkileşim içindedir; tüm dünyadaki gerçekçi sinemalar, İtalyan Yeni Gerçekçiliği, Cinema-Verite, Özgür sinema, Üçüncü dünya ülkelerinin yeni sinemaları büyük ölçüde belgesel sinemanın kurucularından Dziga Vertov'un ve Robert Flaherty' nin belgesel çalışmalarından etkilenmiştir. Amerikan Deneysel sinemasının doğuşunda yine Avrupadaki deneysel çalışmaların özellikle de Fransız Avant-Garde sinemasının etkisi söz konusudur. Burada şunu belirtelim ki söz konusu olan eskinin tekrarı değildir. Eskinin geliştirilmesi, yeni bir bakış açısı ve yeni yöntemlerle sunulmasıdır

Yedinci sanat olarak adlandırılan bu sanatı anlamak için Avrupa ülkelerinden Fransız, İngiliz, Alman ve İtalya sinemanının doğuşunu, gelişme evrelerini, yeni akımlar; bunların önemli yönetmen ve oyuncularını ve bunlarla ilgili bütün sorularınızın cevabını bu kitapçıkta bulabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Fransız sinemasının doğuşundan günümüze kadar geçirdiği aşamaları, önemli akımlar, yönetmenler ve oyuncularıyla birlikte analiz edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Şiirsel gerçekçilik akımını araştırınız.
- Yeni dalga kuramını araştırınız.
- François Truffaut kimdir? Araştırınız.

Araştırma işlemleri için internet ortamı, iletişim fakültelerinin sinema bölümlerini, kitap evlerini gezmeniz gerekmektedir. Üniversitelerde bu konularla ilgili tez hazırlayan, çalışma yapan kişilerden ön bilgi edininiz.

1. FRANSIZ SİNEMASI

1.1. Fransa’da Sinemanın Gelişimi

1.1.1. Öncü Akımlar ve Sinemacılar

Akım kelimesini tanımlayacak olursak; “...sanatta, siyasette, düşünce hayatında ortaya çıkan yeni görüş, yöntem, cereyan, tarz...” diyebiliriz. “Sanat Kavram ve Terimleri” sözlüğünde akım kelimesinin tanımı yapılırken bu sözcüğün daha çok modern sanat içindeki farklı anlayışlar söz konusu olduğunda kullanıldığına, daha önceki dönemler için üslup kelimesinin tercih edildiğine dikkat çekilmekte, “... Gotik, Rönesans, Barok birer üslup olduğu hâlde Kübizm, Gerçeküstücülük, birer akımdır” denilmektedir. Fransız Devrimi, Avrupa’da eski çağlardan beri yavaş bir biçimde gelişerek sürüp gelen siyasal düzeni, gelişen endüstri devrimi ise ekonomik düzeni ve onun kurumlarını derin bir biçimde değiştirmiştir.

Bir yandan endüstri devrimiyle ortaya çıkan yeni şartların üretim ilişkilerini değiştirmesi; diğer yandan Fransız İhtilali'nin getirdiği yeni siyasi oluşumlar, eski düzenin gelenek ve değerlerinin sorgulanmasına yol açmıştır. Bunun sonucunda her alanda geçmişten bir kopuş başlar ve bu durum sanat hayatını etkisi altına alır. Hatta sanatçılar, soylular ve halk arasında o döneme kadar tartışmasız kabul edilen biçim ve anlayışlar artık varlıklarını devam ettiremez duruma gelmiştir. Bunun sonucunda da geçmişin, sanatın her alanına yayılan büyük üslûplarının yerini yavaş yavaş oluşmaya başlayan ve dönemine uygun olarak bir anlamda devrim olarak adlandırabileceğimiz yenilikler getiren çeşitli akımlar yayılmaya başlamıştır.

Bu dönem, sanattaki üslûpların artık tarihe gömüldüğü ve dolayısıyla da akım-üslup ayırımının ortaya çıktığı dönemdir.

Fransa'da 1920'lerde başlayan ve 1930'lara kadar devam eden dönemi belirtmek için avant-garde teriminin kullanıldığını görüyoruz. Bu dönemde yapılan filmlerin herşeyden önce deneysel tarzda yenilikçi, ticari kaygıdan çok sanatsal kaygının ön plana çıktığı filmler olduklarını görürüz. Zaten Fransız avant-garde sinemasını yaratan ilk önce sinemacılar değil, resim ve edebiyatla uğraşan sanatçılardır. Bunun sonucu olarak da Fransız avant-garde sineması, büyük ölçüde resim ve edebiyat alanında ortaya çıkan akımlardan etkilenmiş, hatta değişik akımların bir yansıması olmuştur.

Yapılan filmlerin hemen hepsi Kübizm, Dadaizm, Soyut Sanat, Empresyonizm ve Sürrealizm gibi akımlardan izler taşır. Üstelik bu filmleri yapan sanatçıların tek bir akımdan değil birçok akımdan etkilendikleri de bir gerçektir.

Jean Renoir'in değişik dönemlerde yaptığı bazı filmleri Empresyonist özellikler taşırken bazı filmleri Şiirsel gerçekçilik içinde yer alır. Bu yüzden Fransa'da bu dönemde yapılan filmler ve bu filmleri yapan sanatçıları belli bir akıma dâhil ederek ele almak zordur. Sanatçılar değişik akımlardan etkilenmişler bazen tek bir filmde, etkilendikleri tüm akımların özelliklerini bir arada kullanmışlardır. Örneğin, Rene Clair'in "Perde Arası" (1924) filmine hem Dadaistler hem de Sürrealistler sahip çıkmışlardır.

Şunu belirtelim ki Fransız sinemasında yapılan filmler, hangi akım içinde yer alırsa alsın herşeyden önce yenilikçi ve deneysel çalışmalardır.

Fransız sinemasında yankısını bulan akımlardan biri empresyonizmdir. Soyut sanat ve Dadaizm etkisi altında filmler de yapılmıştır. Ancak Sürrealizm, diğer sanat dallarıyla aynı zamanda sinema alanında kendini göstermesi bir anlamda en önemli ürünlerini resim sanatından sonra sinema alanında da vermesi bakımından önemlidir.

Fransa'da 1920'li yıllarda sinema alanında ortaya çıkan Empresyonizm akımını başlatan Louis Delluc, dışında, Germaine Dulac, Abel Gance, Marcel L'Herbier, Jean Renoir gibi sanatçılar bu akım içinde yer alan filmler yapmışlardır.

Germaine Dulac'ın 1919 yılında yaptığı ilk önemli filmi "İspanya Şenliğinden" onra 1923 yılında yaptığı "Gülümseyen Beudet" ve 1927 yapımı "Deniz Kabuğu ve Din Adamı" filmleri onu avant-garde sinemacılar arasına sokmuştur. Ancak Dulac'ın Emprosyonist akım içinde yer alan bu filmlerinde Sürrealist öğeler de göze çarpar. Özellikle "Deniz Kabuğu ve Din Adamı" filmi Sürrealist bir film olarak kabul edilmektedir.

Sembolik anlatıma, filmlerinde yoğun olarak başvuran Jean Epstein'in 1922 yılında yaptığı "Pasteur", "Kanlı Han" (1922), "Sadık Gönül" (1923), "Üç Yüzlü Ayna" (1927), avant-garde sinemacılar arasında yer almasını sağlayan filmlerinden sayılabilir.

L'Herbier'i Fransız avant-garde sinemacıları arasına sokan filmleri şunlardır: "İnsanlık Dışı" (1924), "Rahmetli Mathias Pascal" (1925) ve bir başyapıt olarak kabul edilen "Para" (1929)

Abel Gance'nin, "Tekerlek", (1922), "Abel Gance'a Göre Napoleon" (1927), sessiz sinemanın başyapıtları arasında yer alır.

Sinemaya ilgisi Amerikan filmleriyle başlayan Jean Renoir, kendi şirketini kurarak ilk filmini 1924 yılında çeker. "Su Kızı" (1925), "Nana" (1926) ve "Küçük Kibritçi Kız" (1928), filminde fantastik bir dünya yaratır.

1.1.2. Şiirsel Gerçekçilik (Şairane Gerçekçilik)

Şairane Gerçekçilik Fransa'da doğmuş ve en çok ilgiyi de bu ülkede toplamış bir akımdır. Akım "Şiirsellik" ve "Gerçekçilik" olmak üzere iki dinamik üzerine temellendirilir. Akımın şiirselliği; seçilen mekânlarda ve film karakterlerinin davranışlarında yatar

Sesli filme geçiş, 1929 dünya ekonomik bunalımı ve tekrar başlayan toplumsal gerilimler, 1930'lara doğru Fransa'da yeni bir akımın doğmasına neden oldu. Bu dönemde yaşanan toplumsal ve ekonomik kargaşalar, Birinci Dünyü Savaşının ardından olduğu gibi sinema alanında büyük film şirketlerinin iflasına yol açmış; bu durum bağımsız yönetmen ve yapımcıların daha rahat hareket etmelerini sağlamıştır. Bağımsız sinemacılar yaptıkları filmlerde toplumsal ve politik konuları gerçekçi ve aynı zamanda lirik bir dille ele almaya başlamışlardır. Filmleri Şiirsel Gerçekçilik ya da Şairane Gerçekçilik (*Realisme Poetique*) olarak nitelenen bu akım içinde değerlendirilmeye başlamıştır.

Resim 1.1: Marcel Carne

1930'lu yıllarda Fransa'da ortaya çıkan bu akımın ünlü temsilcisi, Şiirsel Gerçekçilik yerine "Toplumsal Fantastik" tanımlamasını tercih ettiğini söyleyen Marcel Carne'dir. Carne'nin 1938 yılında yaptığı "Sisler Rihtımı" ve 1949 yapımı "Gün Doğarken" filmleri Şiirsel Gerçekçiliğin tüm özelliklerinin yanı sıra yaklaşan savaşın yol açtığı sıkıntı ve bunalımların izlerini de taşıyan karamsar hatta karamsarlığı nihilizme kadar vardırıan filmlerdir.

Marcel Carne kadar ismi Şiirsel Gerçekçilikle özdeşleşmiş bir diğer kişi ise, bu tarzda çoğu filmin senaryo yazarlığını yapmış olan Jacques Prevert'tir. Prevert ve Carne'nin yaptığı filmlerin değişmez oyuncusu Jean Gabin'dir. Bu akım içinde yer alan başka bir yönetmen Julien Duvivier'in filmleriyle sinemada kendini gösteren Gabin, bu iki yönetmenin dışında Jean Renoir'in yine bu akım içinde değerlendirilen filmlerinde de oyunculuk yapmıştır. Savaşın başlamasıyla birlikte birçok yönetmen gibi kaçış filmlerini yöneten Marcel Carne 1943 yılında yaptığı "Cenneteki Çocuklar" filmiyle tekrar şiirsel anlatıma dönmüştür. Savaş sonrasında ise 1946'da "Gecenin Kapıları"nı, 1949'da da "Liman Kızı"nı yapar.

Resim 1.2: Jean Vigo

Jean Vigo'nun Şiirsel Gerçekçilik kapsamında ele alınan aslında bu akımın özelliklerini taşıyan ilk film olarak kabul edilen 1933 yapımı "Hal ve Gidiş Sıfır" filmidir.

Yaptığı ilk filmlerden beri Fransız avant-garde sinemasının önemli yönetmenleri arasında yer alan Rene Clair'in sesli sinema döneminde yaptığı bazı filmleri Şiirsel Gerçekçilik akımı içinde ele alınır. Örneğin, "Uyuyan Paris" (1923), "Perde Arası" (1924) hem Dadaist hem de Sürrealist özellikler taşıyan filmlerdir.

Resim 1.3: Jean Renoir

Julien Duvivier, Şiirsel Gerçekçilik akımı içerisinde yer alan bir başka yönetmendir. "Cezayir Batakhaneleri" (1937), Jean Gabin ile yaptığı ve Şiirsel Gerçekçilik kapsamında değerlendirilen en önemli filmidir. "Kızıl Saçlı" (1932), "Maria Chapdelaine" (1934), "Güzel Çağ" (1936), "Balo Defteri" (1937) filmleri Şiirsel Gerçekçilikten izler taşır.

Renoir'in 1930'lu yıllarda yaptığı bazı filmler Şiirsel Gerçekçilik akımı içinde yer alır. Şiirsel gerçekçilerin filmlerinde görülen karamsar hava, toplumsal gerçeklere şiirsel ama aynı zamanda eleştirel bir tarzda yaklaşım Renoir'in bu dönem yaptığı filmlerinde vardır. "M.Lange'nin Suçu" (1935), "Hayat Bizimdir" (1936), "Ayaktakımı" (1936), "Büyük Aldanış" (1937), "Oyunun Kuralı" (1939) filmleri Şiirsel Gerçekçilik içinde yer alan çalışmalardır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Şiirsel Gerçekçilik dünya ekonomik krizinin sonucunda ortaya çıkmış, toplumdaki çarpıklıkları eleştirel ve zaman zaman alaycı bir tavırla sergilemiş bir akımdır. Aynı zamanda bu akım, ısrarla bireyin mutsuzluğu ve umutsuzluğunun altını çizmiş, yaklaşan savaşın getireceği yıkım ve acıları önceden görerek bir anlamda savaş karşılığı bir rol de yüklenmiştir.

1.2. Yeni Dalga Akımı

1.2.1. İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Fransız Sineması

Savaş sonrası çok umutlu olan Fransız sineması, ikinci yıl ABD ile Fransa arasında imzalanan Blum-Byrnes anlaşmasıyla büyük bir bunalıma girdi. Yardıma, hızla çıkan yasalar yetiştirdi ve özellikle kısa film alanında bir canlanma görüldü.

Bu yeni dönemin en önemli filmleri direnme ile ilgili olanlardı. Örneğin, işgal yılları ve Fransız Özgürlük Savaşı'ndan söz eden filmlerdir. Rene Clement'in "La Bataille du rail" (Demir Yolu Savaşı) (1946) filmi örnek olarak verilebilir. Clement, kurtuluş öncesi günlerde demir yolu örgütündeki direnişçilerin yardımıyla "Ceux du rail" adlı kısa bir belgesel film yapmıştır. Bu belgeselden yola çıkarak ve direniş hareketi içinde yer alan çok sayıda adsız kahramanlarla konuşarak gerçek olaylardan anılar toplayarak oluşturulan senaryoyu filmleştirdi. Daha önceden çektiği belgeselden de görüntüler ekleyerek etkileyici bir film yapmayı başardı. Özellikle 1944'teki çıkarma sırasında Alman taburunu taşıyan trenin yoldan çıkarılması ve son bölümdeki "Kurtuluş" günleriyle dikkati çeken film o yıl düzenlenen Cannes Film Şenliği'nde de Altın Palmiye Ödülü'nü aldı.

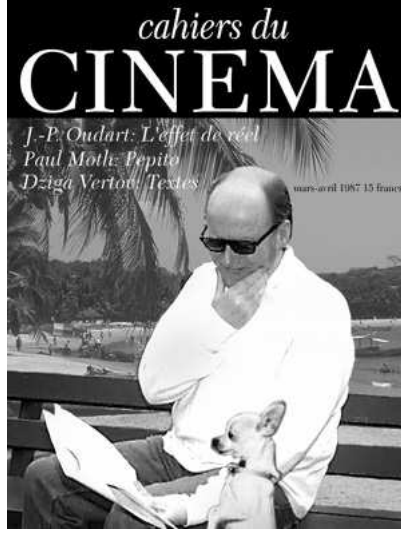
1.2.2. Yeni Dalga Kuramı

Savaş sonrasında iki eğilim öne çıktı. İlki kara filmler diğeri de edebi uyarlamalardır. Sinemanın tiyatroya ve söze dayanmasına yol açacak olan bu durum Yeni Dalga'nın ortaya çıkmasındaki etkenlerden biri olmuştur.

1950 sonrasında Fransa'da ortaya çıkmış bir sinema akımı olan Fransız Yeni Dalga akımı 2. Dünya Savaşı sonrası varolan Fransız film yapım kurumuna karşı tepki olarak doğmuştur. Yeni Dalga akımı öncelikle kişilerin, filmleri aynı bir romancının kitap yazması veya bestecinin bir müzik parçasını yaratması gibi yorumlamaları gerektiğine inanmışlar ve klasik film yapımından farklı olarak yeni bir sinema dilinin bulunması gerektiği düşüncesine varmışlardır.

Fransız sineması savaş sırasında ve savaştan sonra sürekli olarak dünya sinemasında sahip olduğu pazarı kaybetmeye, Amerikan sineması karşısında gerilemeye başlamıştır. Hollywood tarzı, starlı ve büyük bütçeli filmler yapmayı bu duruma bir çare olarak gören Fransız yapımcıları yanılmışlardır.

Fransız Yeni Dalgasını başlatan diğeri bir unsur ülkenin o sıralarda içinde bulunduğu toplumsal ve siyasal durumdur. Yeni Dalganın gelişmesini sağlayan bir başka etmen de Fransız sinemasının uzun yıllara dayanan sanat filmi geleneğidir. Bu dönemde Fransa'da sadece sanat filmleri gösteren sinema salonu sayısı 437'dir. Özellikle bu salonlardan 186'sının Paris'te bulunması yenilikçi ve yabancı filmler için yeterli bir pazar oluşturmaktadır.

Resim 1.4: Cahiers du Cinema dergisinin bir sayısı

Diğer bir faktör de sinema eğitime verilen önemdir. Fransız sinemasının içinde bulunduğu çıkmazdan kurtaracak yenilenmeyi gerçekleştiren asıl olay 1951 yılında Andre Bazin tarafından yayımlanmaya başlayan **Cahiers du Cinema** (Sinema Defteri) dergisinin etrafında toplanan gençlerin Fransa'daki ortamdan yararlanarak film yapmaya başlamasıdır. Yeni Dalgacılar için bir başlangıcı ifade eden **Cahiers du Cinema** dergisi, onların daha sonraki çalışmalarını yönlendirmesi bakımından önemlidir.

Savaş sonrası sarsıntıları aza indirmek için hükümet destekli filmlerin yapımı CNC'nin (Contre National Cinematographie) 1946 Ekiminde kurulması, yabancı ortak yapım Savaş Bitti, Çılgın Pierrot, Ve Tanrı Kadını Yarattı gibi filmlerin yapımı Fransız sinemasını yeniden canlandırdı. Bu gelişmelerin etkisi ile 1960'ların başlarında **Fransız Yeni Dalga** film endüstrisinin kalbi ve ruhu haline geldi.

Yeni Dalga yönetmenleri Hollywood'un yüzeyselliğinden kaçınmışlar, Roberto Rossellini'yi örnek alarak Paris'in sokaklarına çıkmışlardır. Sonsuz kurgulama olanakları, kamera çalışması, ses ve mizansenle oynamayı tercih etmişlerdir. Aynı zamanda sevilen filmlerden alıntılar yapmışlardır.

Yeni Dalga, klasik Hollywood öykülemesinden farklı bir stilde hikâyeler yaratmıştır. Öyküleyici sahneler birbirini anlamlı bir biçimde izlemez. Seyirci hiçbir zaman ne olacağını bilemez. Komik bir sahne bir cinayete tamamlanabilir. Kurgulama, can alıcıdır. Bu akımı temsil eden belli başlı yönetmenler ve filmleri şunlardır:

- Alain Resnais (Hiroşima Sevgilim, Geçen yıl Marienbad)
- François Truffaut (400 Darbe)
- Jean Luc Godard (Nefes Nefese, Serseri Âşıklar)
- Claude Chabrol (Yakışıklı Serge, Kuzenler)

➤ **François Truffaut**

Resim1.5: François Truffaut

1950'li yılların ikinci yarısında Avrupa'daki Yeni Dalga akımının öncülerinden olan François Truffaut'nun sinema serüveni ünlü "Cahiers du Cinema" dergisinde film eleştirmeni ve sinema tarihçisi olarak başladı. Truffaut'nun 1954'te dergide yayınlanan ve bir filmin asıl yaratıcısının yönetmen olduğunu savunan "auteur teorisi", bir nesile ilham kaynağı oldu. O dönemlerde kısa filmler yapmaya başlayan Truffaut, ünlü yönetmen Roberto Rossellini'nin asistanlığını yaptıktan sonra 1959'da ilk filmi "400 Darbe"ye imza attı. Yarı otobiyografik film, Jean Pierre Leaud'nun oynadığı Antoine Doinel'in zor geçen ergenlik dönemini öykülüyordu. Bu film, yönetmene en iyi senaryo Oscar adaylığı ve Cannes'da en iyi yönetmen ödülü getirmiştir.

"400 Darbe" filminin ticari ve eleştirel anlamdaki başarısı Truffaut'nun uluslararası arenada tanınmasını sağladı. Sonraki filmi "Tirez sur le pianiste" (1960), B-sınıfı Amerikan filmlerden esinlenmiş, hınzır bir zekâ ve teknik erdemlerle zenginleştirilmiş daha karmaşık bir duyarlılık yansıtıyordu.

Birinci Dünya Savaşı sonrası yıllarda iki erkek, bir kadın üç arkadaşın öyküsünü anlattığı "Jules ve Jim" ise daha sonradan bazı eleştirilenlerce Truffaut'nun en iyi filmi olarak nitelendirilmiştir.

"400 Darbe" ve "Jules ve Jim"de, Jena Renoir'a saygı gösterisinde bulunan Truffaut'nun "Tirez sur le pianiste" ve birçok diğeri onun daha karanlık, daha ironik yüzünü sergilemiştir. "La Peau douce", "La Sirène du Mississippi", "Vivement dimanche" ve özellikle "Baisers volés", onun Amerikan gerilimlerine duyduğu ilgi ve sevgiyi yansıtırken, Ray Bradbury'nin ünlü "Fahrenheit 451"ini sinemaya uyarlayarak bilim-kurgu türünü, "L'Enfant sauvage", "L'Histoire d'Adèle H.", "La Metro" ile de **dönem** filmlerini ele almıştır.

Resim 1.6: "400 Darbe" filminden bir sahne

"Kadınları Seven Adam" ve "La Femme d'à côté"de ise Truffaut aşk acılarını öykülemiştir.

Bazı eleştirmenler Truffaut'nun son dönem filmlerinin, ilk dönemindeki kalitenin çok altında kaldığını söyleseler de Joseph McBride "Eğer Truffaut'nun ilk eserlerindeki olağanüstü kamera hareketleri, nefes kesen kurgu ve keyif duygusu, daha sonraki filmlerinde daha az belirginse bunun sebebi anlatım ve tarzda daha bilinçli bir yaklaşım ve duygusal zenginliğin artmasıdır" diyordu. Truffaut, "La Nuit Américaine" ile 1973'te en iyi yabancı film Oscar'ını kazandı, en iyi yönetmen ve senaryo dallarında Oscar'a aday gösterildi.

Truffaut, sadece kameranın arkasında kalmadı; zaman zaman oyunculuğa da soyundu. "L'Enfant sauvage", "La Nuit Américaine" ve "L'Histoire d'Adèle H."de küçük roller üstlenen Truffaut, "La Chambre Verte"de başrol oynarken, Steven Spielberg'in "Close Encounters Of The Third Kind – Üçüncü Türle Yakınlaşmalar"ında da bir başka yönetmenle oyuncu olarak çalışmış oldu.

Yeni Dalga'nın en önemli isimlerinden, "auteur teorisi"nin babası Truffaut, 1984'te 52 yaşında bir beyin tümörü yüzünden ölmeden önce "Küçük Hırsız" filmi üzerinde çalışmaktaydı. Truffaut'nun vasiyet filmini daha sonra Claude Miller beyazperdeye aktardı. Bazı önemli filmleriLe Dernier métro - Son Metro (1980) Fahrenheit 451 (1966) Jules et Jim -Jules ve Jim (1961) Les Quatre cents coups - 400 Darbe (1959)

➤ **Jean Luc Godard**

3 Aralık 1930'da Paris'te doğdu. Bankacı bir anne ve doktor bir babanın oğlu olarak dünyaya geldi.

1950 yılında Rivette ve Rohmer'le birlikte "Gazette du cinema"yı çıkarttı. Ancak Godard bu dergide Hans Lucas gibi takma bir isim kullandı. O dönemlerde, Latin Quarter'daki Sinemateke gitmeye başladı ve kendisini yeni bir dünyanın içinde buldu. Andre Bazin, François Truffaut, Jacques Rivette ve Eric Rohmer gibi birçok ünlü isimle yine bu dönemde tanıştı ve kaynaştı.

Resim 1.7: Jean Luc Godard

Godard'ın sinemayla politikayı birleştirme sevdası başına her zaman işler açmıştır. Birçok filmi bu konu yüzünden sansürlenmiştir. Anarşist sinema anlayışıyla, film sanatını bir politik-propaganda aracı olarak kullanmayı dener ancak çektiği birçok yeraltı filmi bugün sinema tarihinde kayıp olarak geçer. 1968'lerde siyasi gruplar ve deneysel sinema dönemi başlar. Didaktik, deneysel ve ilkel yollarla çekilen siyasal filmlere Godard'ın katkısı büyüktür. Bu dönem sinema, Godard için bir gösteri aracı değil, mücadele alanı olmuştur.

1968 yazında New York'a gider ve burada asla tamamlayamadığı "One American Movie" üzerinde çalışır. 1979'a kadar film yapmaz. Daha sonra "Herkes Başının Çaresine Baksın" adlı çok parçalı deneysel sinema örneğiyle ticari sinemaya dönüş yapar. BBC'ye göre Jean-Luc Godard, 21. yüzyılın en büyük sinemacılarından ve denemeci'lerinden birisidir.

Sinemada zamanla Godard tarzı gelişmiştir. Bu tarzın özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Godard Yeni Dalga Akımı öncülerindendir. Düzensizliğin düzenini en iyi tanımlayan odur.
- Godard belgesellerden çok etkilenmiştir. Ancak onun belgesel anlayışı kurmacanın gerçeğini vermektir.
- Gerçeğin geleneksel yöntemlerle yeniden sunulmasını reddeder. Godard'a göre sinema gerçeği gösteremez.

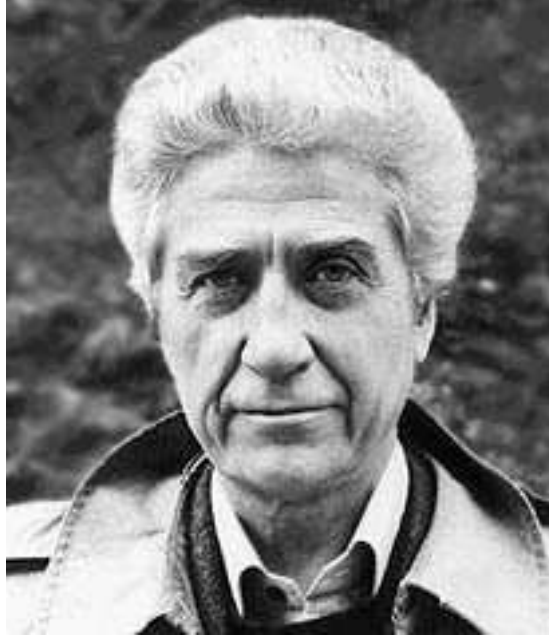
- Godard'ın savunduğu kuram Auteur Sinemasıdır. Auteur yani yazar kendi duygu ve düşüncelerini anlatır, yönetmen ise başkasının tasarladığı bir şeyi görselleştirir. Yönetmen elbetteki çok yetenekli olabilir ancak filme kişiliğini yansıtamaz, yansıtılan sadece yetenek ve ustalıktır. Yazar ise filme kişiliğini koyar.
- Godard'ın filmleri kentli dünyasından oluşan gelip geçici ve gridir. Dışlanmışların Paris'i görülür. Yabancılar, gangsterler, öğrenciler gibi toplumun kıyısında kalmış insanlar incelenir.
- Filmlerinde yaşama romantik ve doğal bir bakış, psikolojik güdüleme ve tesadüf, star ve amatör oyuncular gibi bir çok zıt kutupları işlemiştir.
- Kahramanların asla belli bir yuvaları yoktur. Sürekli evden taşınmak üzeredirler. (amaç izleyiciyi huzursuz etmek), Tabiki de bu insanların eşyaları, aileleri, akrabaları da yoktur.
- Filmlerinde öykü anlatmaz, kişiliğini seslendirir. Filmleri kişisel mesajlar, yargılar ve göndermelerden oluşur. Özellikle magazin sayfaları ve kitap kapakları vurucu öğeleridir.
- Filmlerinde asla çekim senaryosu ile çalışmaz, filmleri olabildiğince doğaçlamadır. Klasik bir sinema yumuşaklığı yoktur. Sert geçişli, birbirinden kopuk görüntüler vardır; izleyenler “ne oluyor“ demekten kendini alamaz.

➤ **Alain Resnais**

1922'de dünyaya gelen yönetmen her ne kadar tiyatroya ilgi duysa da ilk aşkı olan sinemada devam etti. 1947 yılından itibaren birçok kısa metrajlı film çekti.

Belgesel filmlerinde, insanoğlunun sahip olduğu insanlığa, giderek yabancılaşması olgusunu işleyen Resnais sanatsal yönü ön plana çıkan politik hatta propaganda filmleri yaptı.

Yeni dalga yönetmenleri içerisinde yer almasına karşın sinema-roman yapma anlayışı ve kendine özgü tarzı onlardan ayrılmasına yol açtı. “Hiroşima Sevgilim”in, (1959) bu yönetmenler kuşağında önemli bir etkisi vardır. “Last Year at Marienbat” (1961) filmleriyle adını duyuran yönetmenin en önemli filmleri arasında, “Smoking/No Smoking” (1994), “Melo” (1986), “Providence” (1976) sayılabilir.

Resim 1.8: Alain Resnais

1.2.3. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Diğer Akımlar ve Gelişmeler

Naziler, Fransa'yı ele geçirdikten sonra Fransız sinemalarını Alman filmleriyle doldurdular. Bu filmlere halkın tepkisi çok yoğun oldu. Bunun üzerine Naziler başka bir yola başvurarak Fransız sinemasına para yatırarak Fransız yönetmenlerinin film çevirmelerini sağladılar.

Günlük konuların tehlikeli sayılmaz, Nazilerin ve bir yandan da Vichy hükümetinin sıkı bir denetim uygulaması, Fransız yönetmenlerini tarihsel filmlere, düşüncü ve düşünsel filmlere, polis filmlerine yöneltti. Böylece bir tür kaçış sineması doğdu. Savaş ve işgal altındaki tüm ülkelerde özellikle Alman ve İtalyan filmlerinin rekabetinden bunalan Clair, Renoir, Feyder, Duvivier gibi dört büyük yönetmenini yabancı ülkelere kaptırmış olan Fransız sineması dört yıl içinde çeşitli yönetmenlerin çabaları ve iki ayrı akımın etkisiyle de kaliteli filmler yaptı. Bu akımlardan birincisi kısmen işgalin baskısı altında irrealizme karşı bir eğilim gösterdi. Bu bakımdan en ilgi çekici film Prevert ile Pierre Laroche'un hayalinden doğan bir Ortaçağ efsanesine dayanan ve Carne tarafından çekilen "Akşam Ziyaretçileri"dir (1942). Daha sonra Prevert ve Carne işbirliği yaparak "Paradi'deki Çocuklar" (1945) adlı filmi çevirdiler. Gerçek dışı eğilim, Marcel L'Herbier'in "Esrarengiz Gece" (1942) filminde ağır basar. Marcel L'Herbier, filmlerinde daha çok bir şiir havası estirmeye çalışıyordu, aynı hava Cocteau ile birlikte yaptığı "Hayalet Baron" (1944), "Ebedi Dönüş" gibi filmlerde de kendini gösterdi.

Bu dönemdeki Fransız sinemasının en belirgin yanlarından biri büyük yazarların sinemacılarla iş birliği yapmasıdır. Bu arada Sacha Guitry ve Marcel Pagnol tiyatroyu sinemaya aktarma çabası gösterdiler.

Louis Daquin ise Paris'in kenar mahallelerindeki çocukların anlayışını anlatan "Biz Çocuklar" da (1941) iyimserlik aşlamaya çalıştı.

Fransız sineması bu dönemde, ikinci önemli akım olan kara **film ve natüralizmin** etkisinde kaldı. Bu akımın en büyük temsilcisi Henri-Georges Clouzot'ydü. Senaristlik yaparak sinemaya giren Clouzot "Karga" (1943) adlı filmiyle şaşırtıcı bir teknik ustalık gösterdi. Renoir'in eski asistanı Jacques Becker de "Kızıl Elli Goupi" filmiyle 1943'de çıkış yaptı.

1.3. Günümüzde Fransız Sineması

1960'lı yılları Fransız izleyicisinin sinemadan uzaklaşmaya başladığı ancak Fransız sinemasının, yeni anlatım biçimlerini keşfettiği bir dönem olarak tanımlamak mümkündür. 1968 olayları, tüm toplumu derinden etkileyerek davranış ve düşünce biçimlerini değiştirmiştir. Sinema alanında Resnais, kusursuz stiliyle eleştirmenleri büyülemeyi başaran "Smoking No Smoking" den sonra uzun bir süre sinemadan uzak kalmış, 1997 yılında çektiği "Same Old Song" adlı yarı müzikal filmiyle önemli bir değişim yaşamıştır. Sinema toplumsal ve siyasal değişimleri gözlemleyerek ve bunları yansıtarak özgün bir biçim kazanmıştır.

1970'li yılların başında Fransız sinema izleyicisi 180 milyon civarındadır. Üretilen film sayısında da artış kaydedilmiştir. Jean-Pierre Mocky'nin 1970 yılında çektiği "Solo", Jacques Doillon'un 1972 yılında çektiği "L'An 01", Jean-Luc Godard'ın çektiği "La Chinoise", Jacques Doillon'un 1974 yılında çektiği "Les Doigts dan la tête", Bertrand Blier'nin 1974 yılında çektiği "Les Valseuses", René Féret'nin 1975 yılında çektiği "Histoire de Paul" bu dönemin önemli filmleri arasında yer almaktadır.

Bu dönemde Fransız sinemasının her düzeyde siyasal soruna eğildiğini söylemek mümkündür. Ele alınan bir diğer önemli konu ise tarih konusu olmuştur. Özgürleşmeyle birlikte pornografik filmler akımı da ön plana çıkmaya başlamıştır. 1975 yılında X olarak sınıflandırılan pornografik yapıtların yayınlanmasını yasaklayan yasa yürürlüğe girmiştir. 1978 yılında 142 film X sınıfında yer almıştır.

Bunun dışında ortaya çıkan yeni yönetmenler otobiyografik ya da görüntünün metinle anlatımına ağırlık veren eserlere yönelmişlerdir. Otobiyografik eserler daha çok benliğini arayan çağdaş insanı anlatmaktadır. Görüntü ile metni birleştiren eserler ise daha çok izleyicinin hayal gücüne yönelik olarak çalışmaktadırlar.

Otobiyografik yapıtlara örnek olarak şunları sayabiliriz; Philippe Garrel 1967 yılında Marie Pour Mémoire; 1971 yılında La Cicatrice Intérieure; Jean Eustache 1973 yılında La Maman et la Putain.

Görüntü ile metni birleştiren eserlere örnek olarak ise şunlar verilebilir: Jean-Marie Straub-Danièle Huillet 1969 yılında Othon, 1974 yılında Moïse et Aaron; Marguerite Duras 1975 yılında India Song, 1976 yılında Son nom de Venise dans Calcutta Désert, 1981 yılında L'Homme Atlantique.

1981 yılında büyük bir bölümü siyah bir ekran üzerinde çekilen “L'Homme Atlantique” filmi ve Jean Eustache'ın intiharı 1970'lerin bütünüyle sona erip yeni bir dönemin başlamasına yol açmıştır. “L'Homme Atlantique” filmi görüntünün gücünü onu yadsıyarak ortaya koymuştur.

1980'li yıllarda Fransız sineması Yeni Dalga akımı öncesi Fransız sinemasına dönmeye çabalamıştır. Bu dönemde ortaya çıkan Canal +, La Cinq ve M 6 gibi yeni televizyon kanalları sinema filmlerine yatırım yapmaya başlamıştır.

1990 yılına gelindiğinde üretilen filmlerin yarısı televizyonlarla ortak yapım olarak karşımıza çıkmaktadır. Televizyon kanallarının izleyici toplayabilme kaygısı senaryoların önem kazanmasına yol açmıştır. Bu dönemde komedi filmleri de ağırlık kazanmıştır.

1983 yılında izleyicilerin sinemaya ilgileri yeniden azalmıştır. 1990 yılında sinema izleyicisi sayısı 120 milyondur. Oysa bu oran 70'li yıllarda 200 milyona ulaşmaktadır. Sinemacılar izleyicileri yeniden kazanabilmek amacıyla büyük bütçeli ve reklama dayalı filmler üretmeye başlamışlardır. Daha sonra yeni anlatım biçimlerine yönelmişlerdir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Fransa’da sinemanın gelişimini ve şiirsel gerçekçilik akımını inceleyiniz.➤ Yeni Dalga kuramını ve önemli yönetmenlerini analiz ediniz.➤ Günümüzde Fransız sinemasını analiz ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ayrıntıcı olunuz.➤ Araştırmacı olunuz.➤ Yazılı kaynakları takip ediniz.➤ Dönemi yansıtan sinema eserlerini seyrederek analiz ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerin cevaplarını **doğru** veya **yanlış** olarak değerlendiriniz.

1. ().Fransa’da 1920’lerde başlayan ve 1930’lara kadar devam eden dönemi nitелеmek için avant-garde terimi kullanılırAvant- garde sinemasını yaratan ilk önce sinemacılar değil resim ve edebiyatla uğraşan sanatçılardır.
2. ().Şiirsel Gerçekçilik akımı Fransa’ya İngiltere’den gelmiştir.
3. ().Şiirsel Gerçekçilik akımının önemli temsilcisi Marcel Carne’dir.
4. ().Rene Clair’in 1923 yılında yaptığı “Uyuyan Paris” ve 1924’de yaptığı “Perde Arası” “hem Dadaist hem de Sürrealist özellikler taşır.
5. ().Fransız Yeni Dalgasının başlamasında önemli bir etken ülkenin o sıralarda içinde bulunduğu toplumsal ve siyasal durumdur.
6. (). “400 Darbe” filminin yaratıcısı Jean Luc Godard’dır.
7. (). “Hiroşima Sevgilim” Alain Resnais’in bir filmidir.
8. ().J. Luc. Godard’ın savunduğu kuram Auteur Sinemasıdır.
9. ().Godard’ın sinemayla politikayı birleştirme çabaları yüzünden pek çok filmi sansürlenmiştir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında İngiltere’de sinemanın doğuş ve gelişimini, dönemin önemli yönetmen ve oyuncularını tanıyarak öğrenebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlar olmalıdır:

- İngiliz Belge Okulu hakkında bilgi toplayınız.
- Robert Flaherty kimdir? Araştırınız.
- John Grierson kimdir? Araştırınız.

Tanıma işlemleri için internet ortamı ve iletişim fakültelerinin sinema bölümlerini ve sinema ile ilgili bilgileri bulabileceğiniz kitapçıkları gezmeniz gerekmektedir.

Bulduğunuz bilgileri arkadaş grubunuzla paylaşınız.

2. İNGİLİZ SINEMASI

2.1. İngiltere’de Sinemanın İlk Yılları

1899’da bir stüdyo kuran ve Melies’den önce “Kuzey Kutbuna Yolculuk” filmini çeviren William Paul sayesinde İngiliz sinemacılığı hızla gelişti. Briehton’ün fotoğrafçıları olan Williamson ve G.A. Smith, özellikle “Bir Çin Heyetine Saldırı” filminde kurguyu ve plan çeşitliliğini büyük bir ustalıkla kullandılar. Bu haber filmini Williamson 1900’de yeniden derledi ve romanlaştırdı.

Yabancılar ilk defa İngiltere’de 1900’lü yılların başlarından itibaren kuruluşlarını, sinema haline getirdiler. Bu atılım karşısında çok sayıda salon açılmaya başlandı.

İtalyan Yenigerçekçiliği’ne benzer olarak, İngiltere’de sosyalist sinema, işçi sınıfı sorunlarıyla ilgilendi. I. Dünya Savaşı’nı takip eden yıllarda İngiliz sineması da gerçekçiliğe doğru bir eğilim gösterdi. 1930’larda devletin desteklediği belgesel geleneği sinemaya hakimdi.

İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasına kadar olan dönemde İngiliz Belgesel Film hareketi, izlenimci/gözlemci belgeseller ile dramatize edilmiş belgeseller çaktı. 1939 ile 1945 yılları arasında İngiliz sineması savaşa odaklanmıştı. Bu dönemde melodramlar yapıldıysa da belgesel tekniklerin kullanımı daha da ağırlık kazandı. 1940'lar İngiliz sineması için yaratıcı bir dönem oldu ve Altın Çağ diye anılan dönem yaşandı.

2.2. Kota Kanunları

1918 yılında İngiliz Sinema pazarı tüm olarak Amerikalıların eline geçti. Gösterilen yüz filmde doksanı Hollywood'tan gelir oldu; dördü sadece İngiltere'de üretiliyor, geri kalanlar da Fransız ve İtalyan üretiminden oluşuyordu.

1919'dan başlayarak Paramount Kuruluşu, İngiltere'de stüdyolar kurmaya başladı. Donald Crisp'in ve Fitzmaurice'in yönettiği birkaç filmlik denemeden sonra İngiliz üretimine son verildi. Başka ülkelerde olduğu gibi İngiltere'de de çeşitli Amerikan kuruluşlarının şubeleri açıldı. Bunların sonuncusu 1921 Martında açılan United Artists'in şubesi oldu.

İngiltere'de Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra film yapıcılığı neredeyse ölüm döşesindeydi. 1920'lerin ortasında gösterime giren filmlerin çok büyük çoğunluğu Amerikan yapımıydı. Bununla birlikte 1926 yılında İngiltere, Fransa'da üretilen 55, Almanya'da üretilen yüz kadar ve Birleşik Devletlerde üretilen 700 kadar filme karşın ancak 26 filmle varlığını kanıtlayabiliyordu.

1927'de çıkartılan Sinema ya da (Kota) Yasası ile filmlerin yüzde beşinin İngiliz yapımı olması zorunluluğunu getirince durum biraz düzeltir gibi oldu. Film yapımı yirmi yıl içinde yüzde yirmiye çıktı. Şunu belirtelim ki o sıralarda ortaya çıkan evrensel ekonomik kriz bunun yararını da silip götürmüştür.

2.3. İngiliz Belge Okulu

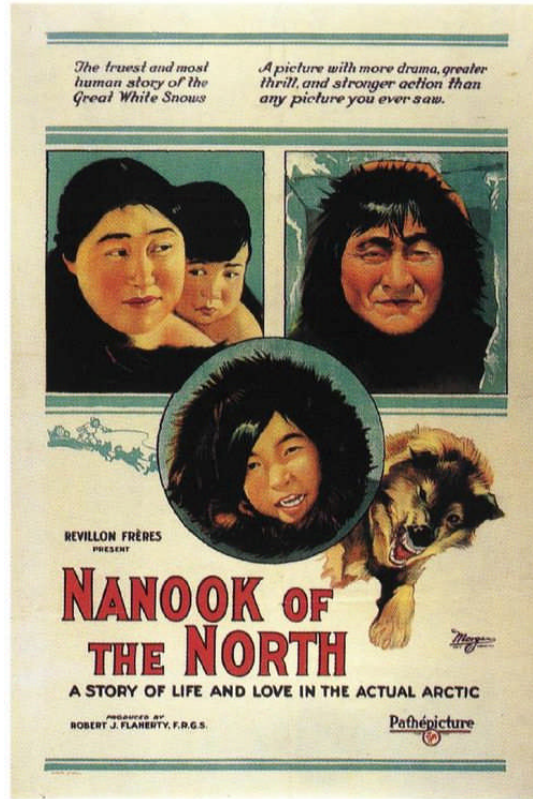
➤ Robert Flaherty

Resim 2.1: R. Flaherty

Robert Flaherty, sessiz sinema döneminde adını duyurmaya başlamıştır. Kendi başına çevirdiği “North of Nanook” (Kuzeyli Nanook, 1919), ve “Moana” (1924) ile ünü tüm dünyaya yayıldı. Kuzeyli Nanuk, o zamana kadar pek tanınmayan Eskimoları balık avlamalarından buzdan ev yapmalarına kadar hayatlarının tüm yönleriyle ele alıyordu. Flaherty daha sonra W.F. Murnau ile sesli dönemde “Tabu’yu” (1931) çevirdi. Bu filmde egzotik yaşamın sosyal ve psikolojik yanlarını, görüntü dünyasına başarıyla yansıtan Flaherty, daha sonra İngiltere’ye geçerek İngiliz Belge Okulu paralelinde çalışmalar yaptı.

Michael Balcon’un desteği ile “Aran’lı Adam”la (1933-1934) Okyanus’un yitik adalarından birinin halkına ve doğasına şiirsel bir yaklaşımda bulunduktan sonra Amerika’ya dönen Flaherty, orada toprak sorunu üzerine “Toprak”(1939-1942) daha sonra da savaşı izleyerek “Louisiana Öyküsü”nü çevirdi.

Resim 2.2: Kuzeyli Nanuk

Sinemanın ustalarından olan Robert Flaherty filmlerinde temiz, açık bir anlatıma sahiptir.

➤ **John Grierson**

Sinema’da başlangıç yıllarından bu yana belgesel çalışmalara önem verilmiştir. Daha bu yüzyılın başında Fransa’da Lumiere’ler, Pathe ve Gaumont kuruluşlarının, İngiltere’de Charles Urban’ın dünyanın her yanına gönderdikleri film operatörleri, belge filmi çekip getiriyorlar,sonradan bunlar Fransa ve İngiltere’de çoğaltılarak dünyanın her yanına dağıtılıyordu. Ancak belge filmciliği bu türün büyük ustaları James Flaherty, Dziga Vertov ve Joris Ivens sayesinde ve İngiltere’de belge okulunu kuran Grierson’la gerçek değerini buldu. John Grierson’a göre belgesel film, “olanın yaratıcı bir uygulamadan geçirilmesi “dir.

Sinemanın gerçeklikle olan ilişkisi, Lumiere’den beri tartışma konusudur. Bu konuda değişik görüşler ileri süren birçok yönetmen kendi görüşlerini uyguladıkları filmler yapmış, hatta kimi zaman bu görüşler bir okul oluşturacak kadar güçlü olmuştur. Robert Flaherty, Dziga Vertov, John Grierson, Paul Rotha, Vittorio de Sica, Andre Bazin gibi yönetmen ve kuramcılar sinemada gerçekçi okulun temsilcisi olarak kabul edilirler.

İngiliz belge okulunun kurucusu olan J.Grierson halkın eğitilmesi alanında pratik bilgilendirme yolu olarak belgeselden yararlanmak gerektiğini savundu. Bu yöntemle Grierson sokaktaki insana içinde yaşadığı toplumu ve kendisini ilgilendiren konularda bilgi vermeyi, böylece hızlı toplumsal değişimin yarattığı kargaşayı ortadan kaldırmayı ve insanları izleyici konumundan kurtarmayı amaçladı.

Grierson, Sovyet ve Alman belgeselciler gibi belgeseli bir propaganda aracı olarak gördü. Kiliselerin ve okulların ellerinden kaçırdığı insanları belgesellerin bir ölçüde yakalayabileceğini savundu.

Grierson, öncülüğünde İngiliz sinema okulu belgesellerinde propaganda yanında estetik kaygı da önemsendi. Bununla birlikte İngiliz Sinema Okulu’nda gerçekçilik ve toplumsallık ön planda gelir. Belgesellerde kamera Flaherty ile doğal ve pastoral, Vertov ile güncel ve aktüel olana ,Grierson ile toplumsal olana yöneldi.

1960 yıllarının başında Fransa, ABD, İngiltere ve Kanada’da belgeselciler üç akım çevresinde toplandılar: Fransa’da Cinema Verite, ABD ve Kanada’da Dolaysız Sinema, İngiltere’de Özgür Sinema. Bu akımlar gerçeği kendi dramatik yapısı içinde ele alan stüdyo, oyuncu ve öykü üçlemesinden uzaklaşmayı ilke edinmişlerdir.

Resim 2.3: J.Grierson

1936 yılında İngiliz Belge Okulu filmlerinde, biçim ve içerik açısından farklılaşmalar görülmeye başlar, daha önce filmlerinde egemen olan nesnel gözlemcilikten kişisel bir bakış açısına ve anlatıya doğru bir yönelme olur. Harry Watt'ın 1936 yılında çektiği Bill Blewitt'in Tasarrufu filminde bu değişikliği görmek mümkündür. Aynı yönetmenin “Kuzey Denizi” (1938) filminde farklılık daha da belirginleşir. H. Watt filminde, yaşanmış olaylar ve gerçek kişilerden yararlanarak öykülü anlatımı denemektedir.

1937 yılında Grierson ve Cavalcanti ile birlikte “İki ayrı Dünyada Yaşıyoruz” filmini yapar. Aynı yıl Basil Wright, Arthur Elton ve Stuart Legg ile birlikte **Film Merkezi**'ni kurar. Böylelikle İngiliz Belge Okulu dağılmış olur. Şunu belirtelim ki bu okul İngiltere’de belge filmciliğinin gelişmesine önayak olmuş, sadece devlet kurumlarının değil pek çok kuruluşun belgesel sinemaya desteğini sağlamıştır. Halkı bilinçlendirme ve bir propaganda aracı olarak belgesel filmin oldukça geniş bir etki alanı olduğu anlaşılmıştır. Zamanla bu çalışmalar gerçeği yansıtmak olan asıl amaçtan sapmaya başlamıştır.

2.4. Hollywood ve İngiliz Sineması

İngiltere, Hollywood’u taklit etmeye çabalamakta ve sorunlar yaşamaktaydı;bu taklit çabası Pinewood adında bir stüdyo kurmaya kadar varmıştır. Kotayı doldurmak için çekilen filmlerin büyük çoğunluğu önemsiz çalışmalardı. Kota kanunlarının devreden çıkması veya Hollywood yapımcılarının bu ülkedeki stüdyolarını kapatmaları İngiliz sinema sektörünü zaman zaman durma noktasına getirmiştir.

İngiltere’de sinema sanatına yatkın birçok yönetmen ve oyuncu yetiştiği halde bu sanatçılar kendilerini destekleyecek bir ticari desteği kendi ülkelerinde bulamamışlardır. Alfred Hitchcock ve Charles Chaplin gibi pek çok İngiliz yönetmenin ve oyuncunun kariyerlerine Hollywood’da devam etmesi bu yüzdendir. İngiltere’nin ABD ile aynı dili kullanıyor olması da Amerikan filmlerinin İngiltere piyasasında kolayca kendine yer bulmasına ve İngiliz sinema sektörünün geri kalmasına sebep olmuştur.

2.5. Günümüzde İngiltere Sineması

İkinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere’de sinema önemli bir gelişme gösterdi. Yönetmen Carol Reed, bir roman uyarlaması olan “Ölümden Kuvvetli” ve konusu savaş sonrasında Viyana’da geçen “Üçüncü Adam” adlı filmleriyle dikkat çekti. David Lean, İngiliz yazar Charles Dickens’tan 1946’da “Büyük Umutlar”ı ve 1948’de de “Oliver Twist”i sinemaya uyarladı.

Ünlü sinema ve tiyatro oyuncusu Laurence Olivier, William Shakespeaere’den uyarlanan Henry V. ve Hamlet filmleriyle büyük başarı kazandı. Aynı dönemde adını duyuran bir başka oyuncu da “Taçlar ve Kalpler” ve “Altın Hırsızları” gibi komedi filmlerinde olağanüstü oyunculuk yeteneğini gösteren Sir Alec Guinness’di. Bu filmlerin senaryoları büyük ölçüde klasik edebiyat yapıtlarına dayanıyordu.

Yapısal olarak gerçekçi, içerik olarak hümanist filmler üreten yeni bir hareket ortaya çıktı.

İngiliz Yeni Dalgası ya da Özgür Sinema diye anılan bu akım, Hollywood etkisinden uzak, yeni bir akımdı. Yeni Dalgacı sinemacılar, İngiltere’de belirginleşen sınıf farklılığına odaklanmışlardı. Bu filmler genellikle belgesel tarzda ve siyah beyaz çekiliyor, gerçek mekânlar kullanılıyor ve oyuncu olarak gerçek şahıslarla çalışılıyordu.

1950’lerin sonlarında ve 1960’larda Fransız Yeni Dalga filmlerinin etkisiyle İngiltere’de, çalışan insanların günlük yaşamlarını konu alan gerçekçi filmler yaygınlık kazandı. Tony Richardson’ın “Öfke”, Jack Clayton’ın “Tepedeki Oda” ve Karel Reisz’in “Cumartesi Gecesi ve Pazar Sabahı” adlı filmleri uluslararası düzeyde ün kazandı. Sean Connery’nin James Bond tipini canlandırdığı ünlü casus filmleri de aynı dönemde yapıldı. İngiltere 1960’larda Avrupa sinema sanayisinin merkezi durumuna geldi. O dönemde art arda birbirinden güzel filmler çekildi. Tony Richardson’ın romanından uyarladığı “Tom Jones”, John Schlesinger’in Thomas Hardy’nin romanından uyarladığı “Bir Aşk Yetmez” ile “Geceyarısı Kovboyu” ve Lindsay Anderson’ın “Eğer” adlı filmleri dönemin unutulmaz yapıtları arasındadır.

Yeni Dalga hareketi Sosyal Gerçekçilik üzerinde yükseliyordu. Kökleri 18.yy'a dayanan Sosyal Gerçekçilik, işçi sınıfının sorunlarıyla ilgilenen ve genel olarak görsel sanatlarda görülen bir sanat akımıdır. İdealizm ve romantizme karşı bir hareket olarak doğmuştur. Endüstri devriminin bir sonucu olarak, yoksul kesimle zengin kesim arasındaki farkın büyümesi ve fakir bölgelerdeki artış, Sosyal Gerçekçilerin yeni bir toplumsal bilinç içerisinde çağdaş yaşamın acımasız gerçekleri üzerine yoğunlaşmasına neden oldu. Yeni Dalga ile canlanan Sosyal Gerçekçilik, İngiliz filmcilerini sürekli olarak etkiledi. İngiliz Yeni Dalga hareketi 1959 ile 1963 yılları arasında etkili oldu ve İngiliz sinemasında derin izler bıraktı.

İngiliz Yeni Dalga hareketi 1959 ile 1963 yılları arasında etkili oldu. Bu hareket kısa süreli oldu. Ancak İngiliz sinemasında derin izler bıraktı. İngiliz Yeni Dalgası ya da Özgür Sinema diye anılan bu akım, Hollywood etkisinden uzak, yeni bir akımdı.

Yeni Dalgacı sinemacılar sosyalist bakış açısına sahiptiler ve İngiltere'de belirginleşen sınıf farklılığına odaklanmışlardı.

Özgür sinemacılar, filmlerinde çalışan sınıfın problemlerini ve sosyal içerikli konuları gündeme getirmişlerdir. Bu tutumları, 1960 yılına kadar yaptıkları tüm belgesel çalışmalarında devam eder; 1960'larda ise yine aynı konuları ele almakla birlikte, filmlerinde öyküleyici bir anlatıma ve daha bireysel bir bakış açısına sahip oldular.

Bu tutum değişikliğinin altında, kuşkusuz Fransız Yeni Dalgası vardır. Özgür sinemacıların 1959 yılında Tony Richardson'ın yaptığı "Öfke" filmiyle başlayan yeni yönelimlerini **Öfke sineması** olarak adlandırmak da mümkündür. Richardson'ın "Öfke" filminde John Osborne gibi bir oyun yazarıyla çalışması diğer özgür sinemacıların da bu tutumu örnek almalarına neden oldu.

1963 yılında ise Reisz, Albert Finney'in başrolde oynadığı "Night Must Fall" adlı filmi yapar. Bu filminde deli, dürtülerinin esiri bir katilin öyküsünü, perdeye yansıtır. "Morgan" adlı komedisinde ise (1965), Reisz, genç bir ressamla toplum arasındaki bozuk ilişkiyi gözler önüne sermektedir.

Lindsay Anderson'ın 1963 yılında yaptığı ilk uzun metrajlı çalışması, "Sporcunun Hayatı"nda Richardson ve Reisz'in bu dönem yaptıkları filmlerle paralellik içinde yine öfkeli genç adamı konu alır.

Lindsay Anderson'ın farklı bir toplumsal kesimi ele alan "Eğer" (1968), adlı çalışması Özgür sinema özellikleri taşıyan son filmidir. Anderson bu filminde İngiltere'deki devlet okullarını eleştirmektedir. Bu konu değişikliğinde 1968 yıllarının toplumsal ortamının etkisi vardır. Anderson filminde, okuldaki bozuk sisteme başkaldıran bir grup öğrencinin ayaklanmasını konu almaktadır.

Sonraki yıllarda bu yönetmenlerden yalnızca Anderson, “O Lucky Man” (1973) ve “Britania Hospital” (1982) gibi filmleriyle eleştirel tavrını sürdürmeye devam etmiştir.

Karel Reisz ve Tony Richardson ise Hollywood’a giderek ticari açıdan başarılı “The French Lieutenant’s Woman” (1981) ve “Blue Sky” (1993) gibi filmler yapmışlardır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İngiltere’de sinemanın ilk yıllarını inceleyiniz.➤ Kota kanunlarını araştırınız➤ İngiliz Belge Okulu’nun temel özelliklerini analiz ediniz.➤ Amerikan sinemasının İngiliz sinemasına etkilerini araştırınız.➤ Günümüzde İngiliz sinemasını analiz ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ayrıntıcı olmaya dikkat ediniz.➤ Araştırmacı olmaya dikkat ediniz.➤ Analiz ve karşılaştırma yapmaya özen gösteriniz.➤ Dönemi yansıtan sinema filmlerini seyrediniz.➤ Yazılı kaynakları dikkatli takip ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki soruların cevaplarını **doğru** ve **yanlış** olarak değerlendiriniz.

1. () Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda İngiliz sineması gerçekçiliği doğru bir eğilim gösterdi.
2. () İngiliz Yeni Dalgacı sinemacılar İngiltere'de belirginleşen sınıf farklılığına odaklanmışlardır.
3. () Robert Flaherty 1950 yılında Tabu'yu çevirdi.
4. () İngiliz Belge okulunun kurucusu Flaherty'dir.
5. () Kuzeyli Nanuk filmi J. Grierson'undur.
6. () J.Grierson belgeseli bir propaganda aracı olarak görmüştür.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında Almanya’da sinemanın doğuşu, gelişimi, dönemin önemli yönetmen ve oyuncularını tanıyarak öğrenebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlar olmalıdır:

- Alman dışavurumculuğu hakkında bilgi toplayınız.
- Nazi Almanyasında sinemanın gelişimini araştırınız.

Tanıma işlemleri için internet ortamı ve iletişim fakültelerinin sinema bölümlerini ve sinema ile ilgili bilgileri bulabileceğiniz kitapçılarını gezmeniz gerekmektedir.

Bulduğunuz bilgileri arkadaş grubunuzla paylaşınız.

3. ALMANYA SİNEMASI

3.1. Almanya’da Sinemanın Öncüleri

Tanınmış aktörlerden biri olan ve sinema sanatına karşı ilgi duyan Paul Wegener, Danimarka sinemasının estetik ölçülerinden ve Reinhardt’ın tiyatro eserlerinden etkilenerek 1913 yılında “Prag’lı Öğrenci” adlı filmi tasarlar. Yönetmenliğini Danimarkalı Stellan Rye’nin üstlendiği bu film o dönem tiyatro ve edebiyatta çok tutulan bir tema olan çift yada iki kişilikli olma fikrini geliştirerek Alman hayâli öykülerini ve bu öykülerdeki romantik kader atmosferini yeniden ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Şeytani doğüstü güçlerin kararsız çaresiz insanlar üzerinde kullanılması 1920’lerin pek çok filminin konusunu oluşturmuştur.

1920 yılında Wegener, “Golem”i yönetir. Bu filmde Prag’daki Yahudi gettosu, binaları eğik duvarlarıyla mimari açıdan başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Paul Wegener, “Alders Kralının Kızı”, “Hamelin’in Kavalcısı”, “Gölgesini Kaybeden Adam” gibi daha başka bir düzine kadar romantik-fantastik tarzda film yapar. Ayrıca 1916 yılında Otto Rippert tarafından yapılan altı bölümlük “Homunculus” filmi de benzer temayı işleyen, dışavurucu eğilimde bir filmidir.

Wegener gibi Reinhardt'a bağlı çeşitli tiyatro gruplarından gelen ve sonraları sinemaya geçerek Alman sinemasının doğmasına katkıda bulunan aktörler, yapımcılar ve dekorcular büyük ölçüde Reinhardt'ın tiyatro anlayışından etkilendikleri için yaptıkları filmler de onun izlerini taşımaktadır. Alman sinemasının ilk sanatsal örneklerini oluşturan filmler, sinemada Ekspresyonizmle sonuçlanan akımı başlatmıştır. Bu akımın sinema sanatında tam anlamıyla ortaya çıkışı 1919'da çevrilen " Dr.Caligari'nin Muayenehanesi" ile olur.

Resim 3.1: Doktor Caligari'nin Muayenehanesi'nden bir sahne

Robert Wiene, Dr.Caligari'nin Muayenehanesi'nden sonra Ekspresyonist tutumunu devam ettirdiği "Hakiki" (1920) ve Dostoyevski'nin "Suç ve Ceza"sından uyarladığı "Raskolnikov" (1923), filmlerini yapmış ama Caligari'deki başarısına ulaşamamıştır.

Garip bir izlenim veren başka bir film de Amekrikan kökenli yönetmen Arthur Robison'un Rudolf Schneider'in senaryosu ve Albin Gdau'm dekorları, Fritz Arno Wagner'in çekimleri, Ruth Weyher, Fritz Kortner, Gustav von Wangenheim, Alexander Granach ve Fritz Rasp'ın oyunlarıyla gerçekleştirdiği "Gölgeler"(1922) filmidir.

Gölgeler, sadizme ve kişiliklerin psikolojik deformasyonlarına kadar ulaşan bir kıskançlık öyküsüdür.

3.2. Alman Dışavurumculuğu

1900'lü yıllarda Fransa, Rusya, İsveç, Norveç, Çekoslovakya ve Polonya ile tek tek İngiltere ve Amerika'da görülen bu akım gerçek anlamda kendini tüm sanatlardaki gelişmesiyle Almanya'da göstermiştir. Normal olanın dışına taşan, insanın bilinçaltındakileri dışarı taşıması, yansıtması olarak söyleyebileceğimiz bu akım dilimizde ifadecilik, anlatımcılık, kendilikçilik, ruhsal yaşantının içerikleriyle, tinsel içerikleri dile getiren çağdaş sanat akımı olarak karşılık bulur. Öncelikle resimde görülmüş, daha sonra heykel, mimari, edebiyat, tiyatro ve müziğe yansımıştır. "Duygusal tepkileri yansıtmak amacıyla çizgi ve rengin doğadan bağımsız kılınarak oldukça özgür bir biçimde kullanımıyla, kalın boya hamuru yoğun renk, karşıt değerler ve biçim bozma resimde kullanılan Ekspresyonist üsluptur". Diğer adıyla "Ekspresyonizm" olarak da bilinen Dışavurumculuğun resimdeki temsilcisi Picasso'dur.

Dışavurumcu akım en çok Almanya'da talep görmüştür. Bunun temelinde de Germen ülkelerinin yaşadığı toplumsal bunalımlar ve baskı rejimlerinin etkisi vardır. Halk ve aydın kesim bastırılmış, sindirilmiş duygu ve düşüncelerini dışavurumcu (Ekspresyonist) bir tarzda sanata yansıtılmışlardır. Bir başkaldırının meyvesidir dışavurumculuk.

1919–1939 yılları arasında Almanya'da Alman dışavurumcu akımının etkisi ile Dışavurumcu Alman sineması ortaya çıkmıştır. Dışavurumculukta gölgeli bir ışıklandırma, gerçeküstü bir dekor, yapay rol yapma ve gerçek olmayan bir dünyada gezinen kameranın aşırı üslubu dikkat çeker. Filmlerde kaba ve barbar görüntüler hâkimdir. Ölüm ve düşük yaşama ilişkin nesnelere beraber, savaşın kızıştırdığı umutsuzluk ve erime bu dönemin konularıdır. Daha iyi bir dünya düşünür. Bu düşünle birlikte "Gerçekçilik" bir kenara bırakılmış, soyut ve metafizik olana yönelinilmiştir. Görsel anlatım güçlüdür. Güncel hayat dikkate alınmamış ve "BEN" in derinliklerine inilmeye çalışılmıştır.

Bu dönemde fantastik dünyaya ışık tutan belli başlı filmler şunlardır:

- Prag'lı Öğrenci (1913)-Yön:Stellan Rye
- Golem (1914) -Yön: Henrik Galeen
- Homunculus (1916) -Yön:Otto Rippert
- Doktor Kaligari'nin Muayenehanesi (1919) - Robert Wiens vs.

Bunlardan Robert Wiena tarafından yönetilmiş olan Doktor Caligari'nin Muayenehanesi, Dışavurumcu sinemanın başlangıcı kabul edilir. Psikolojik filmlerin ilk örneğidir. Psikolojik filmlerin ilk örneği olarak kabul edilen bu filmin senaryosu Karl Mayer ve Hans Janwitz tarafından yazılmıştır. Filmde Dr. Caligari adlı birinin "Cesare" adlı bir genci hipnotize edip ona cinayetler işletmesi anlatılır. Film "Öznelliğin" beyaz perdedeki yüzüdür. Görsel bir şöleni andıran filmde insanların öfke, şiddet, sevinç gibi duyguları dekorda yer alan simetrik şekillerle anlatılmaya çalışılmıştır. "Kısaca Ekspresyonist Sinema "BEN" in derinliklerine inmiş, görüneni görünür kılmış ve kompleksleri ve kötülükleri görüntülemiştir." İnsan içine ayna tutmuştur.

3.2.1. Friedrich Murnau

1889'da doğan Murnau kadar hiç kimse Marjinal" sözcüğünü hak etmemiştir. 24 yaşında "Aşk Ölümden Soğuktur" (1969) isimli ilk uzun metrajlı filmini yaptıktan sonra Flaherty ile birlikte gerçekleştirdiği son filmi "Tabu"yu bitirdikten sonra 1931 yılındaki ölümüne kadar pek çok film çekmiştir. Bunlar arasında "Janus'un Kafası" 1920, "Vogelöd Şatosu" 1921, "Nosferatu" 1922, "Kavrulan Toprak" 1922, "Hayalet" 1922, "Sonuncu Adam" 1924, "Tartuffe" 1925, "Faust" 1926, Amerikada çevirdiği "Şafak" 1927, "Dört Şeytan" 1928 ve "Tabu" 1931 sayılabilir.

Üniversitede Felsefe Tarihi ve Edebiyat okuyarak geniş bir kültüre sahip olan Murnau, kısa sürede sinema dilinin değerini anladı. Lang ve Paul Leni gibi sinemada dışavurumcu deneyini vurguladıktan sonra sesli sinemanın ortaya çıkışıyla birçok büyük yönetmenin yöneldiği yeni gerçekçilik akımına ilerici bir geçiş yaptı.

Resim 3.2: F. Murnau

F.Murnau sadece film yönetmeni değildi, aynı zamanda oyuncu, kameraman, besteci, tasarımcı, editör, yapımcı ve tiyatro yöneticisi idi. Dur-durak bilmez bir enerji ve disiplinle çalışırdı. Oyuncuları ile arasında ailevi bir bağ kurmayı ve uzun süre aynı oyuncularla çalışmayı severdi.

3.2.2. Fritz Lang (1890–1976)

Avusturyalı yönetmen, senaryo yazarı, film yapımcısıdır. Mimar bir babanın oğlu olarak Viyana'da dünyaya geldi. Viyana 'da Mimarlık ve resim eğitimi alırken dünya turuna çıktı, ardından eğitimini Paris ve Münih sanat akademilerinde sürdürdü.

Gönüllü olarak katıldığı I.Dünya savaşında yaralandıktan sonra döndüğü Viyana'da film senaryoları yazmaya başladı. Daha sonradan Alman UFA stüdyolarında çalışmaya başlayan Lang, Alman Expresyonist (Dışavurumcu) sinemasının yükselişle kısa sürede bu akımın en önemli yönetmenlerinden biri konumuna geldi.

Resim 3.3: F. Lang

İki bölümlük “Dr. Mabuse” (1922) insanları hipnotize ederek suçlar işleyen bir cani olan Dr. Mabuse'un hikâyesini anlatan psikolojik gerilim filmidir.

Film dışavurumcu sinemanın en önemli eserlerinden biri olurken yönetmenin toplumsal sorunlara olan kaygısını da gösteriyordu. Ardından Alman halk destanı Die Niebelungen (1924) ve bilim-kurgu türünün ilk örneklerinden sayılan Metropolis'i (1927) yönetti. Metropolis, gelecekteki bir şehirde insanların yaşamından kesitler sunuyordu. O dönem için rekor denilebilecek bir masrafla çekilen film, sinema dili açısından birçok yeni teknikler kullanarak büyük bir başarı kazandı. Filmin bu başarısı ve konusunun çekiciliği yükselişte olan Nazi hareketinin de ilgisini çekti. Dr. Mabuse'un ve Metropolis'in Nazilerin hayranlığını bu denli kazanması üzerine Nazi olmadığını açıklamak istercesine yönetmen, Dr. Mabuse'in vasiyeti (1932) filmi çekti.

Film Nazi propaganda bakanı Joseph Goebbels tarafından yasaklanmasına rağmen, Fritz Lang'a hayranlık duymaya devam eden Naziler ona Devlet Sinema Müdürlüğünü önerdiler. Ancak Lang, Fransa'ya kaçarak bu öneriyi reddetmiş oldu. Fakat karısı, Thea von Harbou ondan boşanarak Nazi Partisine katıldı.

Dr. Mabuse'ın vasiyeti öncesi 1931 yılında çevirdiği “M” (Fritz Lang's M) ilk sesli film çalışmasıdır. Filmin başrolünde çocuk katili rolünde ünlü Alman oyuncu Peter Lorre'yi oynatmıştır. Kara Film türünün en iyi örneklerinden sayılan M, Nazilerin iktidara gelmesi öncesi Alman toplumunun sokakta yaşadığı gerginliği ustalıkla yansıtıyordu.

Fransa'dan sonra Amerika'ya geçen Lang MGM stüdyolarında çalışmaya başladı. 1936 yılında çevirdiği Fury (Öfke), maden işçilerinin dünyasında geçmektedir.1937 yılında ise You Only Live Once (Günahsız Katiller) adlı filmi çevirdi, Western türünde de eserler veren yönetmenin Frank James'in Dönüşü (1940), Çöl Devreleri (1941) filmleri bu türe örnektir. Senaryosunu Berthold Brecht'le birlikte yazdıkları “Cellatlar da Ölü” filmini 1942'de çevirmiştir. 1950'ler boyunca Hollywood'da çalışma zorlukları yaşayan Lang, Almanya'ya dönerek son Dr. Mabuse filmini 1960 yılında Almanya'da çekmiştir. Jean-Luc Godard'ın 1963 yapımlı “Nefret” adlı filmde kendisini oynadı.

Resim 3.4: Lang'in “M” filminden bir sahne

Son yıllarını Amerika'da gözleri görmez bir şekilde geçiren Lang, 1976 yılında Hollywood'da öldü.

F.Lang'ın önemli filmleri şunlardır:

- Harakiri (Madame Butterfly) (1919)
- Dr.Mabuse, der Spieler - Ein Bild der Zeit (1922)
- Nibelungen: Siegfried, Die (1924)
- Nibelungen: Kriemhilds Rache, Die (1924)
- Metropolis (1927)
- M (Lanetli M) (1931)
- Fury (Öfke) (1936)
- Scarlet Street (1945)

3.3. Nazi Almanyasında Sinema

Naziler, film sanatını istedikleri doğrultuda kullanılabileceğini çok çabuk kavradılar. Maskelerini takarak, politik olmayan eğlenceli filmler ve sözde tarihi olaylara dayanan filmler yaptırmaya başladılar. 1935'de Hans Steinhof, "Yaşlı ve Genç Kral" filmini çekti. Bu film aslında UFA'nın daha 1922'de yaptığı "Fridericus Rex" filminin kopyasıydı. Pek çok komedi filmi ve operet çekimleri, Nazilerin "eğlendirerek kuvvet toplama" görüşlerinin sinema uzantısı oldu. Bu filmlere imza atan yönetmenler, sinema sanatına hiçbir katkılarının olmadığını biliyorlar, rejimin propagandasına dolaylı yoldan hizmet ediyorlardı. Bütün bu Nazizm yıllarda sadece bir tek kişi, belgesel film çekimleriyle, o da rejimin adamı olmakla birlikte Almanya'nın gelecek kuşaklara adından söz ettirebileceği bir sinemacı olarak sivriliyordu.

Leni Riefenstahl, önce "Dağ" filmlerinde oyuncu olarak başladığı sinema kariyerinde, 25 yaşında kendi filmini çekiyordu. Hitler'le tanışıp onun özel övgüsünü alan Riefenstahl, rejimin propaganda filmlerini çekmeye başladı. "Sieg des Glaubens"(İnancın Zaferi), 1933 Parti Kongresini, "Triumph des Willens"(Azmin Zaferi) filmi de 1935 Parti Kongresini konu alıyordu. Çektiği filmler, parti emriyle çekilmiş de olsa, sinema sanatı için içine giriyor ve yetenekli bir yönetmeni haber veriyordu.

1936 Olimpiyatları için çektiği "Fest der Völker" (Halkların Bayramı) ve "Fest der Schönheit" (Güzelliğin Bayramı), bir sinema filmi tadındadır.

Alman sinemasının o yıllarını değerlendirenler, Riefenstahl'ı, Nazi döneminin yönetmeni olarak yargılamışlardır.

Alman sineması, propaganda bakanı Joseph Goebbels'in ellerinde oldukça kötü bir hâl almıştı. İngiliz ve Amerikan filmleri yasaklanmıştı. Goebbels'in eleştiriyi yasaklaması sonucu hiçbir Alman filmi eleştirmenler tarafından kötü olarak nitelendirilmemiştir.

Hitler yönetimiyle ters düşen ve Nazi propagandasına alet olmayan sinemacılar çeşitli baskılara maruz bırakıldı, ünlü birçok yönetmen ülkesini terk etmek zorunda kaldı.

Savaş dönemi propaganda filmlerinin en büyüğü ve en ustaca çekilmiş olanı, hiç kuşkusuz, Pearl Harbor öncesi Amerika'ya, daldığı uykudan silkinip Avrupa'da neler olup bittiğine dikkat etmesi çağrısı yapan "Casablanca" idi. Pearl Harbor'dan sonra Amerika kendi ordusu hakkında propaganda filmleri çekmeye başladı ve İngiltere gibi halkın moralini yüksek tutmak amacıyla komediden oldukça yararlandı. Lubitsch'in muhteşem filmi "To Be or Not to Be" çok ustaca yapılmış bir anti-Nazi propagandasıydı.

3.4. Yeni Alman Sineması

3.4.1. Herzog ve Sineması

Yeni Alman Sineması'nın diğer yönetmenleriyle karşılaştırıldığında Herzog kendi ülkesinden ziyade İngiltere, Fransa ve Amerika'da daha popüler olmuştur. Kendinin ele aldığı konular arasında, gerçek mutluluğun, gerçek dünyada yaşayacak gerçek insanların oluşmasını sağlayacak tek çıkış noktası olarak gördüğü; yüksek ideallerin ve sosyal geleneklerin çöküşü gibi konuları ele almıştır.

Herzog'a göre sinema, "**Bilginlerin değil, cahillerin sanatıdır.**" Dehşet veren manzaralarından ve akıl almaz kahramanlarından etkilenen bazı kişiler onu, yaptığı işin müdavimi eden yüce ve gizemli bir şiir olarak; diğerleri ise onu mistik, filmlerini de tepki çeken, lakayt ve safça bir romantiklik olarak görür.

Çoğu belgesellerinde olduğu gibi, Herzog'un biyografisi de gerçeğin ve fantazinin bir karışımıdır. Fulbright bursuyla gittiği Pittsburg Üniversitesi'nde tarih, edebiyat ve drama okurken, kısa bir zaman için bir televizyon kanalında iş bulmuş, bir süre sonra da okulu bırakmış ve yapacağı filmi düşünmeye başlamıştır.

1979 yılında Münih'ten Paris'e, hasta olan Lotte Eisner'i görmek için yürümüştür. "Hacca gitmek" olarak nitelendirdiği bu yolculuğun bir güncesini tutmuş, adını "Buz Üstünde Yürümek" koyduğu bu çalışmayla 1979 da **Rausier** edebiyat ödülünü kazanmıştır.

Ünlü Film yapımcısı dikkatleri ilk olarak 1960'lı yılların ortasında yaptığı kısa filmlerle (ilk kısa filmi "Herakles" 1962) ve 1964 yılında ilk senaryosuyla **Carl Mayer** ödülünü aldığı daha sonra 1968 yılında onu ilk uzun metrajlı film yaptığı, "Hayattan İşaretle" (**Bundes** film ödülü) ile çekti.

Bir yazar ve yönetmen olarak çok kışkırtıcı filmlerden oluşan serilere imzasını attı. Bunların arasında, gizemli çöl yolculuğu "Fata Morgana", oyuncularını üst seviyede bir uyurgezerlik performansına ulaştırmak için hipnotize ettiği, belki de en iyi ve nefes kesici filmi "Camdan Kalpler"i sayabiliriz.

Herzog, "Herkes Kendine, Tanrı da Hepimize Karşıdır" adlı filminde, 1820 yılında Nuremberg caddelerinde amaçsızca dolaşırken tesadüfen bulunan, karanlık bir bodrum katında büyümüş garip bir adamın gerçek hikâyesini oynaması için, hayatı boyunca akıl hastahanelerinde ve hapisanelerde kalan Bruno S. adlı bir kişiye rol veren bir yönetmendir. Birçok kişiye göre de Herzog'un en iyi filmi budur. Herzog'a 1975 yılında Cannes özel ödülü ve federal film ödüllerini getirmiştir.

Herzog'un en popüler filmlerinden olmasına rağmen ona doğrudan bir başarı getirmeyen filmi: "Aguirre: Tanrı'nın Gazabı" (1972), Peru'nun ormanlarında çok zor koşullar altında çekilmiştir. Film, Klaus Kinski tarafından oynanan psikopat bir fetihçinin, göz korkutma ve cinayet yoluyla fetih grubunu ele geçirmesi ve El Dorado'yu bulmaya çalışmasını konu alır. "Aguirre", Herzog'un en iyi filmlerinden biridir.

Herzog filmlerinin en kemikleşmiş özelliği, inanılmaz manzaralar ve şaşırtıcı görüntülerdir. George Bunchner'in klasik oyunundan uyarlama eseri, "Woyzcek" (1978), Murnau'nun Dracula efsanesinin klasik versiyonuna saygı filmi "Nosferatu" (1979), "Fitzcarraldo" (1982), "Hayallerin Yüğü", uluslararası başarısı "Yeşil Karıncaların Hayal Ettiği Yerde" ve gene Kinski ile çalıştığı "Kobra Verde"... Hepsi birer başyapıt niteliğindedir. Bu başarısının temelinde Herzog'un belgeselci olması yatar.

Yeni Alman Sineması'nın diğer yönetmenleriyle karşılaştırıldığında Herzog kendi ülkesinden ziyade İngiltere, Fransa ve Amerika'da daha popüler olmuştur. Kendine dert ettiği konular arasında varolan anlamlarına sertçe imalar gönderdiği sosyal kayıp ve toplumların yanında, gerçek mutluluğun, gerçek dünyada yaşayacak gerçek insanların oluşmasını sağlayacak tek çıkış noktası olarak gördüğü, yüksek ideallerin ve sosyal geleneklerin çöküşünü de sayabiliriz.

Herzog, "Alman sinemasının kâhini" olarak tanınmakta, sinemanın, aklın değil, ahenklerin sanatı olduğunu iddia etmektedir. Halen, gazeteci olan ve filmlerinin başrollerini üstlenen karısı Marta Groman ile Münih'te yaşamaktadır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Almanya’da sinemanın öncülerini inceleyiniz.➤ Alman dışavurumculuk akımını araştırınız.➤ Hitler döneminde Alman sinemasının durumunu inceleyiniz.➤ İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Alman sinemasını inceleyiniz.➤ Yeni Alman sinemasını inceleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ayrıntıcı olunuz.➤ Araştırmacı olunuz.➤ Analiz ve karşılaştırma yapabilmelisiniz.➤ Yazılı kaynakları dikkatli takip ediniz.➤ Dönemi yansıtan sinema eserlerini seyrediniz ve analiz ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki soruların cevaplarını **doğru** ve **yanlış** olarak değerlendiriniz.

1. () Paul Wegener, “Gölgesini Kaybeden Adam” gibi romantik-fantastik tarzda filmler yaptı.
2. () Alman sinemasının ilk sanatsal örneklerini oluşturan filmler, sinemada Ekspresyonizm akımını başlattı.
3. () Tabu Fritz Lang’ın 1931 yılında çektiği bir filmidir.
4. () Leni Riefenstahl Hitler rejiminin propaganda filmlerini çeken bir yönetmendir.
5. () Nazilerin “eğlendirerek kuvvet toplama” görüşleri sinemada belirleyici olmuştur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız

sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında İtalya’da sinemanın doğuş ve gelişimini, dönemin önemli yönetmen ve oyuncularını tanıyarak öğrenebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlar olmalıdır:

- Yeni Gerçekçilik akımı hakkında bilgi toplayınız.
- Roberto Rossellini kimdir? Araştırınız.
- Federico Fellini kimdir? Araştırınız.

Tanıma işlemleri için internet ortamı ve iletişim fakültelerinin sinema bölümlerini ve sinema ile ilgili bilgileri bulabileceğiniz kitapçıları gezmeniz gerekmektedir.

Bulduğunuz bilgileri arkadaş grubunuzla paylaşınız.

4. İTALYA’DA SİNEMANIN DOĞUŞ VE GELİŞİMİ

4.1. İtalya’da Sinemanın İlk Yılları

1908 yılı İtalyan sinemasının gerçek doğuş tarihi olarak kabul edilebilir. Belgesel filmler bir yana tarihsel gösteri türünün prototipe’ini oluşturan “Pompei’nin Son Günleri”, bu tarihte çekilmiştir. İtalyan sineması daha başlangıç yıllarında bile Fransız sinemasına karşın hem sokaktaki adama hem de aydın ve seçkinlere seslenebilir bir nitelik kazanıyordu.

Ünlü yazarların sinemaya uyarlanması yöntemi getirilmiş böylece de Homer ve Dante gibi şairler, Shakespeare gibi oyun yazarları, Baba ve oğlu, Dumas’lar gibi romancılar gündeme getiriliyordu. Bu türün başyapıtları “Quo Vadis” ve “Cabiria”dır.

Giuseppe di Luguoro, 1909’da Dante’den “İlahi Komedy”nin “Cehennem” bölümünü sinemaya getirirken ertesi yıl Paztrone “Truva’nın Düşüşü”nü çekti. 1910’da “Borgia’nın Ziyafeti”, “Kral Lear” ve “Kral Arthur” gibi filmlerle de ününü arttırmıştır.

1910'ların en ünlü filmleri Torino'da Maggi'nin çevirdiği "Bombacı Rolland" ve Pastrone'nin çevirdiği Truvanin Düşüşü önemli filmlerdir.

İtalyan sineması Fransa'da ortaya çıkan "film d'art" ve "güldürü filmleri" gibi dramlar ve bölüklü filmleri de kendi bünyesine uygun biçimde kullanmıştır.

1903 yılında İtalyanlar ilk güldürü filmini yaptı. Ambrosio'nun "Bir Yıllık bebek", Alberto Giaccone'nin "Kötü Dostun Olacaksa Yalnız Kal Daha İyi." gibi filmler örnek olarak verilebilir.

1909 yılında İtalya Film Kurumu Torino'da gerçek sinema güldürüsü olarak Cretinetti (Budalacık) tipini ortaya attı. Bu tipi yaratan 1905'ten beri Fransız sinemasında "Boireau" ve "Groubille" tiplerinin yaratıcısı Andre Deed'dir.

Yaratılan güldürü tiplerinin sanatçıları filmlerde yalnız oynamakla kalmıyor konularını da kendileri buluyor ve filmlerini kendileri yönetiyorlardı. Birinci Dünya Savaşı'nın gelmesiyle İtalya'da güldürü türü sona erdi. Bir anlamda İtalya'da güldürü türünün en çok tutulduğu dönem savaş öncesi dönem olmuştur.

4.2 .Mussolini Döneminde Sinema

Mussolini, iktidara geldikten sonra İtalyan filmlerine önem vermeye başladı. İtalyan Faşizmi her tür film yapımcısına Hitler'in Nazizminden daha fazla hoşgörülü oldu. Bu yüzden çok az film yapım ustası göç etti. 1920'lerin sonlarından itibaren İtalyan Faşistleri filmin propaganda gücünün farkına vardılar ve bir dizi devlet yardımı ve sansürüyle daha fazla kontrol oluşturdular. Tüm eğitsel yapım etkinliklerini LUCE adıyla bir yetkide topladılar. Faşistler haber filmlerinin üretim ve dağıtımını kontrolleri altına aldılar. 1937'de Mussolini, Roma dışında Cinecitta adında onaltı yeni stüdyolu bir kompleks yaptırdı. Bu kompleks İtalyan Hollywood'u hâline geldi. 1930'ların ortasında hükümet yönetmenleri eğitmek için Centro Sperimentale adıyla bir film okulu açtı. Hükümetin desteğiyle film yapımı patladı ancak 1931'de yaşanan büyük bunalım, konulu filmlerin sayısını düşürdü.

İtalyanlar ilk sesli filmlerini 1930 yılında tamamladılar. Yeni teknolojiye ayak uydurmaları çok zor oldu. Faşistler film yapımında para getirecek her türlü riski garanti ettiklerinden faşistlerden yüzlercesi bir anda film yapımcısı olmaya ilgi duydular. Yeni yapımcılar esas olarak komedi, tarihi epikler olmak üzere standart türlere konsantre oldular.

4.3.Dünya Savaşı Sonrası Sinema ve Yeni Gerçekçilik Akımı

Sinemanın önemli kuramcılarınıdan Andre Bazin, İtalyan Yeni Gerçekçiliğini açıklarken, İtalya'daki gerçekçilik çabalarının aslında faşist dönemden itibaren gelişmeye başladığını, 1940'ların ortalarında ise doruğa ulaştığını söylerler. Faşist hükümet döneminde zor da olsa gelişmeye başlayan İtalyan gerçekçiliği örneklerini Blasetti, Mario Soldati, Lattuada, Rossellini, de Sica visconti gibi yönetmenlerin yaptığı filmlerle çoktan vermeye başlamıştır.

1945 sonrası İtalya'da doğmuş olan bu akımda sinema yeni bir boyut kazandı. Yeni Gerçekçi yönetmenler kamerayı sokağa taşıyarak anti-stüdyo görüşünü oluşturdular. Hollywood ışıklandırmasını göz ardı ederek yerleşim yerinde doğal ışığı kullandılar. Melodramlar bir kenara bırakılarak savaştan sonra zarar görmüş ülkelerin sokaklarına yöneldiler. Kamera ile en iyi şekilde eldeki anın gerçeğini yakalamaya çalışırken aktör ve aktrisler de "doğaçlama" yolunu seçtiler. "Çerçeveleme ve kamera hareketi" 1930'lara doğru yerini esnek ve serbest kamera hareketlerine bıraktı.

Yerleşimdeki doğal sesleri kayıt etmek imkânsız olduğundan diyalog, müzik ve sesler sonradan ekleniyordu. Öykü bırakılarak hayatın acı tecrübesine yakınlık kural haline geldi. Hikâye örgüsü olmaksızın bir olay olduğu gibi görüntüleniyordu. Fakirlik, işsizlik, savaş sonrası ekonomik kaos ve belirsizlik filmlerin başlıca öğeleriydi. Filmlerde son yoktu ve gelecek belirsizdi.

İtalya'nın o günkü tarihsel koşulları nedeniyle insanların içine düştükleri trajedi ve boşluk filmlerde yaratılan boşluğun getirdiği acı ve belirsizliğe yansıtılmıştır.

Yeni Gerçekçiler Jean Renoir'in şiirsel realizmine yöneldiler. Yeni gerçekçiliğe göre film genel erkek ve kadınla uğraşmalıdır. Gerçek hayat oluşumlarında kapıların dışında çekimler yapılmalı bir belgeselle aynı tarzda olmalıdır. Yeni gerçekçi yönetmenlerin amacı bir anti-stüdyo görüşüydü. Hollywood ışıklandırmasını göz ardı ederek doğal ışığı kullandılar. Savaştan zarar görmüş ülkelerinin sokaklarına yöneldiler. Kamera ile en iyi şekilde eldeki anın gerçeğini yakalamaya çalışırken aktör ve aktrisler de doğaçlama yolunu seçtiler. Ancak Yeni Gerçekçiler hiçbir zaman tam olarak geçmişle bağlantılarını koparmadılar.

Yeni gerçekçiler için gerçeğin iki durumu vardır. İlki fakirlik, işsizlik, ekonomik kaos içindeki savaş sonrası İtalyası tüm karakterlerin eylemlerini tanımlıyordu. İkinci durum ise belirsizliktir.

Bu akımın belli başlı yönetmen ve filmleri şunlardır:

Luchino Visconti: Postacı Kapıyı İki Kere Çalar/ Yer Sarsılıyor
Roberto Rossellini: Roma Açık Şehir/Hemşeri /Almanya Sıfır Yılı
Vittoria de Sica: Boyacı ya da Kaldırım Çocukları/Bisiklet Hırsızları

4.3.1. Roberto Rosselini (1906–1977)

Yeni Gerçekçilik'in babası sayılan Rosselini savaş sonrası İtalya'sında, İtalyan ulusunun savaşa katkısını ve Nazilere karşı direnişini anlatan filmlerle sinema kariyerine başladı: "Roma Açık Şehir", "Hemşehri" ve "Almanya", "Sıfır Yılı". Bu savaş üçlemesi Rosselini'nin yolunu açtı. Filmler büyük ilgi görünce dönemin büyük oyuncularından Ingrid Bergman'dan gelen bir mektup, hayatının akışını da sinema yolculuğunu da değiştirdi.

Resim4.1: R. Rosselini

Bergman Hollywood'un birbirine benzeyen filmlerinden sıkılmıştı ve işbirliği teklif ediyordu. Rosselini-Bergman beraberliği, hem özel hayatta hem de sinemada devam etti. İlk film "Stromboli" başarısız olmasına rağmen ikinci filmi de yaptı, "Korku". Bu film de gişe başarısı sağlayamadı ama sinema çevreleri filmi çok beğendi. Rosselini büyük prestij sağladı.

Rosselini-Bergman çiftinin ayrılmasından sonra yönetmenin üçüncü döneminde Hindistan vardır. Bu ülkeyi gezen yönetmen "Hindistan" adlı filmi çeker. Ardından "Rovere Generali" ile yeniden gişe yapar. Sahte bir generalin öyküsünü anlatan bu filmin ardından çektiği "Roma'da Bir Geceydi" adlı filmi ile savaşa bakışını sürdürür, "Vanine Vanini" ile tarihsel bir dramı işler. Ama asıl üçüncü dönemi 14. Lui'nin İktidarı Alışı ile başlayacaktır.

Rosselini sonraki yıllarında kendini sinema eğitimine ve öğretimine adan, TV dizileriyle ilgilenir.

4.3.2. Vittorio de Sica (1901–1974)

Resim 4.2: Vittorio de Sica

İtalyan sinemasının en önemli yönetmenlerinden biri ve filmlerde çizdiği kompozisyonlarla geniş kitleler tarafından tanınan bir oyuncuydu. 1939 yılında sinemaya başladığında, ilk filmi “Kaldırım Çocukları” oldu. O yılların İtalyan Yeni-Gerçekçilik akımı gibi o da sokağa eğilmişti ve ne olup bittiğine bakıyordu.

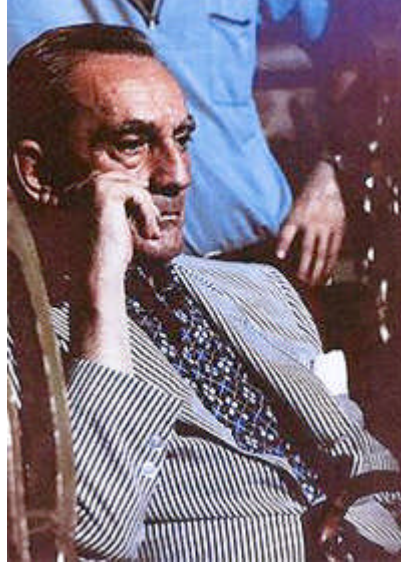

Resim 4.3: Bisiklet Hırsızları filminden bir sahne

Ünü, “Bisiklet Hırsızları” filmi ile doruğa çıktı. Bu film, çalışmak için bisiklete ihtiyacı olan bir babanın işinin ilk gününde onu çaldırmasını ve oğluyla Roma sokaklarında bisikletini aramasını konu ediniyordu. 2. Dünya Savaşı sonrası yoksulluk içindeki Roma sokaklarına ayna tutan film özellikle dramatik sonuyla dikkat çekti. De Sica’nın diğer filmleri “Kaldırım Çocukları” “Milano Mucizesi”, “Napoli Altını”, “Termini İstasyonu”, “Çatı”, “İki Kadın”, Umberto D, Dün-Bugün-Yarın, İtalyan Usulü Aşk, Güneş Çiçeği’dir. Sica’nın son filmi, Sophia Loren’e başrol oynattığı Yolculuk oldu.

4.3.3. Luchino Visconti (1906–1976)

Soylu bir ailenin yedi çocuğundan biri olarak dünyaya gelen Visconti, sınıfsal çatışmaları, çelişkileri beyaz perdeye en estetik biçimde aktarabilen, dünyanın en büyük yönetmenlerinden, ustalarından biridir.

Resim 4.4: Luchino Visconti

İtalyan Yeni-Gerçekçilik akımının önde gelen isimlerinden olan Visconti’nin Yedinci Sanat’a kazandırdığı başyapıtları şunlar: Senso, Beyaz Geceler, Rokko Kardeşler, Yer Sarsılıyor, Tutku, Leopar, Yabancı, Büyük Ayının Soluk Yıldızları, Lanetliler, Venedik’te Ölüm, Ludwig, Masum, Yitik Zamanı Ararken, Sihirli Dağ adlı filmlerdir.

4.4. 1960'dan Günümüze İtalyan Sineması ve Yönetmenler

4.4.1. Federico Fellini

Bir tatil kenti olan Rimini'de 1920 yılında doğdu. Kendisinin doğumundan sekiz yıl önce, 1912 yılında İtalyan Sineması'nda kayda değer film olan Enrico Guazzini'nin Roma İmparatorluğu'nun iç çatışmalarını anlattığı "Quo Vadis?" filmiydi.

İtalyan sinemasındaki önemli gelişmeler Birinci Dünya Savaşı ve Mussolini sonrasıdır. Ama 1930'ların başından 1940'lara kadar, Almanya'da olduğu gibi, İtalyan Faşizmi de sinemaya büyük önem verdiğinden propaganda filmleri yapılıyordu.

Resim 4.5 : Federico Fellini

Bu dönemde Deneysel Sinema Merkezi kuruluyor, sinema dergileri yayınlanıyordu. İtalya'da ulusal sinema bilincinin oluşturulmasına dönük faaliyetler arttırılıyordu.

Federico Fellini 1938 yılında Floransa'ya giderek haftalık bir mizah dergisinde ve bilimkurgu çizgi romanlarında çalışmaya başladı. Bir yıl sonra gazeteci olma hayaliyle Roma'ya gittiğinde, yaşamını çizdiği karikatürleri lokantalarda satarak sürdürdüğü sıralar oyuncu Aldo Fabrizi'yle tanıştı. 1940'ta haftalık hiciv dergisi Marc'Aurelio'nun yayın kuruluna girdi. Böylece çevresi de gitgide genişliyordu. Sinemayla ilgili kurumlar gitgide devletin etkisinden sıyrılıp muhalif çizgide filmler yapılmaya başlanınca sansür kurulu işletildi.

Resim 4.6: Federico Fellini

Luchino Visconti'nin "Tutku" adlı filmi sansürleneceği söylentisi daha çok izleyici topluyor ve bu durum İtalyan Yeni Gerçekçilik'in doğuşunu sağlıyordu.

1944'te Müttefiklerin Roma'yı ele geçirmesinden sonra açtığı Funny Face Shop (Neşeli Yüzler Dükkânı)'ta gelip geçen askerlerin karikatürlerini çiziyor ve seslerini kaydediyordu. Burada yönetmen Roberto Rossellini'yle kurduğu dostluk ilişkisiyle 1945 yılında Roma, Açık Şehir filminin senaryosunun yazımına ve yapım çalışmasına katılıyordu.

Kendine özgü tarzıyla İtalyan sinemasında derin izler bırakan Fellini, 4 kez En İyi Yabancı Film Oscar'ı alarak büyük bir başarıya da imza atmıştır.

Önemli filmleri şunlardır:

1950- Varyete Işıkları, 1953- Aylaklar, 1954- Sonsuz Sokaklar, 1956-Cabiria Geceleri, 1960 Tatlı Hayat, 1963 Sekiz Buçuk, 1965-Ruhların Julietta'sı, 1969-Satyricon, 1972-Roma, 1973-Amarcord, 1976-Casanova, 1983-Ve Gemi Gidiyor, 1986-Ginger ve Fred, 1987-Görüşme, 1990-Ayın Sesi sayılabilir.

Correre della Sera'nın sinema eleştirmeni Giovanni Grazi'nin ustaca yönlendirdiği söyleşisinin yayımlandığı "Federico Fellini" adlı kitapla ünlü yönetmeni yakından tanıma fırsatını sunuyor.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İtalya’da sinemanın ilk yıllarını inceleyiniz.➤ Mussolini yönetiminin sinemaya etkilerini araştırınız.➤ Yeni gerçekçilik akımını önemli yönetmenleri ve filmleriyle inceleyiniz.➤ 1960’lardan günümüze İtalyan sinemasının durumunu inceleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ayrıntıcı olmalısınız.➤ Araştırmacı olmalısınız.➤ Analiz ve karşılaştırma yapabilmelisiniz.➤ Yazılı kaynakları dikkatli takip ediniz.➤ Dönemi yansıtan sinema eserlerini seyrediniz ve analiz ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki soruların cümleleri **doğru** veya **yanlış** olarak değerlendiriniz.

1. () İtalyan sinemasının ilk yıllarından itibaren hem sokaktaki adama hem de aydınlara seslenen filmler yapılmıştır
2. () İtalyanların ilk güldürü filmini 1903 yılında çekmiştir.
3. () İtalyan Faşizmi film yapımcılarına Hitler nazizminden daha az hoşgörülüydü.
4. () Yeni Gerçekçiliğin babası sayılan Rossellini İtalyan ulusunun savaşa katkısı ve Nazilere karşı direnişini anlatan filmlerle kariyerine başladı.
5. () “Bisiklet Hırsızları” filmi Luchino Visconti filmidir.
6. () 1950 yapımı “Varyete Işıkları” Federico Fellini filmidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek ke s

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modül ile kazandığınız yeterliği aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
İngiltere’de Sinemanın Doğuş ve Gelişimi		
A) İngiliz Belge Okulu’nu incelediniz mi?		
B)Günümüz İngiltere sinemasının özelliklerini kavradınız mı?		
Fransa’da Sinemanın Gelişimi		
A) Şiirsel Gerçekçilik akımını kavradınız mı?		
B) Yeni Dalga kuramını incelediniz mi?		
Almanya’da Sinemanın Doğuş ve Gelişimi		
A) Alman dışavurumculuğunu kavradınız mı?		
B) Nazi Almanyasında sinemayı incelediniz mi?		
İtalya’da Sinemanın Doğuş ve Gelişimi		
A)Yeni Gerçekçilik akımını kavradınız mı?		
B)Mussolini döneminde sinemayı incelediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

Modülü tamamladınız, tebrik ederiz. Öğretmeniniz size çeşitli ölçme araçları uygulayacaktır. Öğretmeninizle iletişime geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	D
3-	Y
4-	D
5-	D
6-	D
7-	Y
8-	D
9-	D
10-	D

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	D
3-	Y
4-	D
5-	D
6-	D

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	D
3-	Y
4-	D
5-	D

ÖĞRENME FAALİYETİ- 4 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	D
3-	Y

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

➤ www.kameraarkasi.org

KAYNAKÇA

- ONARAN Prof. Dr.Şerif Alim, **Sinemaya Giriş**, İstanbul,1986.
- ONARAN Prof.Dr. Şerif Alim,**Sessiz Sinema Tarihi**, Ankara,1994.
- MAKAL Oğuz, **Fransız Sineması**, Ankara,1996.
- ÇOŞKUN Esin ,**Dünya Sinemasında Akımlar**, İstanbul,2003.
- www.istanbul.edu.tr
- www.wikipedia.org